PARK
DEJATELOV

ŽILINSKÝ samosprávny kraj

Oravská Knižnica

Priateľ knižnice 1/2013

Od roku 2009 vydáva:
Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne
Adresa: S. Nováka 1763/2
026 80 Dolný Kubín

Vychádza: **dvakrát ročne**
Zostavovateľ a zodpovedný redaktor: **Peter Huba**
Zápis v evidencii Ministerstva kultúry SR pod číslom:
EV 2938/09
ISSN 1337-9534

Z obsahu:

Poézia je soľ života ***3***
Abafiovské kaštiele a ich páni ***6***
Vybrali sme ***8***
Ignác Grebáč-Orlov ***8***
Elena Hroboňová ***10***
Juraj Matúška ***12***
Ako sme v knižnici nespali ***16***
Ako malí Dolnokubínčania... ***17***
Z knihovníckej kapsičky nápadov... ***19***
Mikroprojekt Kultúra nás spája ***22***
Na jeseň nie je dôvod na tieseň ***25***
S knihou nás baví svet ***28***
Oravská knižnica na knižnom veľtrhu BIBLIOTÉKA/PEDAGOGIKA 2012 ***29***
Stretnutie s konzulom Poľskej republiky ***31***
Prezentácia knihy Maximilián Račkay ***32***
Literárna súťaž Päť slov/Pět slov ***33***

Farebné a čiernobiele fotografie:
archív Oravskej knižnice Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne a Petra Hubu

POÉZIA JE SOĽ ŽIVOTA...

Hej, poet pravý čerpá z citu
bezodných hlbín tajomných... (P. O. Hviezdoslav)

HVIEZDOSLAVOV KUBÍN
ŠKOLA UMELECKÉHO PREDNESU

Článok z pera Petra Škrabáka uverejnený v roku 1962, keď po zložitých troch rokoch sa Hviezdoslavov Kubín opäť prebúdzal (Hviezdoslavov Kubín 1962, číslo 5, september 1962).

Začlenením umeleckého prednesu poézie a prózy do STM (Súťaž tvorivosti mládeže, pozn. P. H.) stratil Hviezdoslavov Kubín charakter celoštátnej súťaže a za posledné tri roky prešiel obdobím neistoty a prešľapovania na jednom mieste. No, pretože za tých pár rokov svojej existencie prerástol hlboko do nášho slovenského života, vytryskla na povrch nástojčivá požiadavka jeho definitívneho oživenia. Pravda, v zmenených podmienkach dostáva novú formu a pod zorným uhlom politicko-ekonomických a kultúrno-spoločenských potrieb našej spoločnosti predovšetkým nový obsah. So vzácnym porozumením pre túto myšlienku zo strany okresných i krajských straníckych orgánov a orgánov štátnej správy Stredoslovenského kraja rodí sa v súčasnej dobe štatút HK. Bude jeho zdravým organizačným základom a súčasne zárukou jeho trvalej existencie, predbežne v rámci nášho kraja s pohostinskou účasťou recitátorov zo všetkých slovenských krajov, neskôr s organizačným začlenením celého slovenska.

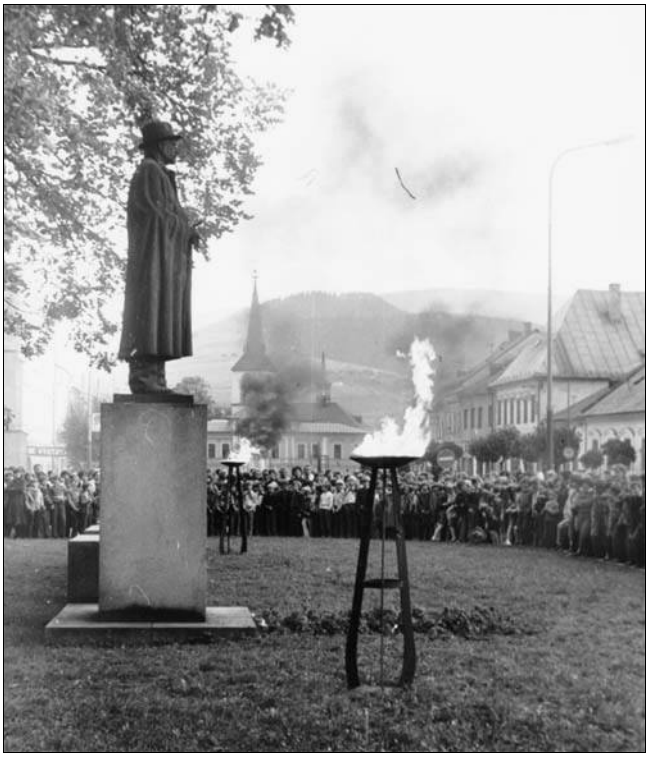

Pokiaľ ide o obsah HK, skrsla myšlienka vytvoriť z neho akciu nástupu do nového ročníka STM v oblasti umeleckého prednesu a v súvise s tým vybudovať v jeho rámci celoslovenské fórum, na ktorom by sa sústavne rozdiskutovávala problematika vývoja umeleckého prednesu po stránke organizačnej i odbornej.

Doterajšie skúsenosti ukázali, že sa organizovanie súťažných kôl skĺzalo na okraj živelnosti, pričom účasť v súťaži nestala sa prostriedkom pre vzbudzovanie záujmu o literatúru a jej široké objavovanie, ale len cieľom, honbou za umiestnením. Pritom často prvý neúspech v tom-ktorom kole rozhodol o ďalšom osude recitátora nielen zo strany jeho ďalšieho umeleckého rastu, ale aj jeho vzťahu k literatúre, najmä k poézii. Za niekoľko rokov práce nahromadilo sa veľa faktorov, ktoré toto potvrdzujú.

Najvýraznejšie sa to javí v otázke výberu, ktorý prezrádza v podstate dve veci. Predovšetkým to, že väčšina mládeže nemá dostatočnú orientáciu v literatúre, a zase najmä v poézii. Ukazuje to na slabú prácu mnohých učiteľov jazyka slovenského i na zlé chápanie funkcie niektorých ľudových a závodných knižníc, ktoré

sa stali prostými výpožičovňami a zanedbávajú rozmanité formy práce s knihou medzi čitateľmi (besedy, literárne večery, rôzne ankety a pod.) Pokiaľ ide o školu, mám k dispozícii konkrétny príklad. Pri náhodnom zastupovaní učiteľa jazyka slovenského som s úžasom zistil, že sa žiaci od septembra do mája nenaučili ani jednu báseň. Pri hospitácii na hodine literatúry v najvyššom ročníku povinnej školskej dochádzky som mal možnosť vidieť prácu s básnickým textom, ktorá nemala nič spoločného so vzbudzovaním lásky k poézii. Ťažko tu potom čakať, že mládež z vlastnej citovej potreby siahne po zbierke básní, aby v nej objavovala nové hodnoty a pocítila raz potrebu tlmočiť ich formou umeleckého prednesu širokému publiku. Podobne je to aj s prozaickým dielom, kde čitateľ objavuje len dejovú zápletku a uniká mu pritom umelecká hodnota diela i jeho spoločenský dosah. Toto je, pravda, už otázka funkčnosti literatúry a jej umeleckého pretlmočovania pri rozličných kultúrno-spoločenských príležitostiach, otázka aktivity prednášačov a ich účasť na verejnom živote. I na tomto úseku umenia je to nakoniec rozhodujúce.

Socha P. O. Hviezdoslava odhalená v roku 1936

Druhý problém výberu, ktorý priamo z vyššie spomínaných okolností vyplýva, prezrádza sa neprimeranosťou prednášaných diel, najmä v najmladších kategóriách. Ukazuje to na nesprávnosť prístupu k umeleckému prednesu v tom, že mládeži bývajú diela k štúdiu prideľované podľa vkusu dospelých (učiteľov), bez ohľadu na stupeň rozumového a citového vývoja dieťaťa, hlasových a deklamačných možností, prípadne iných osobitostí prednášača. Tak dochádza často k rozporu medzi osobnosťou recitátora a umeleckého diela, pričom sa alebo úplne podriadi dielo prednášateľovi alebo naopak. Z praxe však vieme, že dokonalý umelecký zážitok vzniká pri harmonickom zladení obidvoch ; hlasovej farebnosti a intonácie i dramatického pretlmočenia autorovej myšlienky.

Bezpochyby sa tu ukazuje potreba rozdiskutovať problematiku recitačných záujmových krúžkov na školách, zakladanie divadielok poézie pri domoch osvety alebo ľudových knižniciach, rozhlasových krúžkov a ďalších foriem, ktoré by mohli podporiť rozvoj umeleckého prednesu. Vzácna by bola výmena skúseností tých škôl a osvetových zariadení, ktoré majú tieto formy zaužívané a dosahujú pozoruhodných výsledkov.

Toto je užší okruh myšlienok, ktoré nás okolo umeleckého prednesu zaujímajú. Nazdávam sa, že sú v spojení s funkciou literatúry v danej etape rozvoja našej spoločnosti kľúčovými a treba ich pri nástupe do nového ročníka STM ozrejmiť. Chceme, aby v tomto smere splnil svoju úlohu VIII. Hviezdoslavov Kubín vcelku, najmä však seminár o umeleckom prednese, na ktorom budú o týchto problémoch besedovať spolu s ochotníckymi pracovníkmi aj naši profesionáli z úseku divadla a literatúry.

Sme presvedčení, že to bude zase užitočný krok dopredu.

Kladenie venca na hrob P. O. Hviezdoslava na dolnokubínskom cintoríne (T. H. Florin a Peter Škrabák)

Abafiovské kaštiele a ich páni

Na smrť chorý František Turzo v roku 1574 prikázal vo svojom testamente, aby po jeho smrti Oravský zámok ostal v rukách dvoch synov, a to Juraja a Františka. Okrem iného sa v tomto závete nakladá, že „na zámku Oravskom za úradníka a pána necháva svojho starého, verného sluhu Jána Abafiho, aby on bol v ňom správcom, a zámok do ničej ruky nedal, ale ho verne podržal pre milovanú manželku a pre mojich dvoch synov“ (citované z knihy A. Kavuljaka, Hrad Orava, Martin 1927, str.121).

A Ján Abafi svoje poslanie splnil statočne a do písmena. Keď sa napr. vdova po Františkovi Turzovi o dva roky neskôr vydala za uhorského veľmoža Imricha Forgáča, Ján Abafi sa na rozkaz Stanislava Turzu, jedného z túторov turzovských detí celkom spokojne a bez výčitiek svedomia postavil aj proti vôli svojej panej Kataríny Zrínskej a jej manžela, veľkomožného pána, jednoducho do zámku nepustil.

Meno Abafi sa potom v dejinách Oravy spomína čoraz častejšie a stretávame sa s ním ustavične až do konca obdobia I. svetovej vojny. Abafiovci sa prispôsobili kde-tu oravským životným podmienkam, no s ľuďmi zo spoločenského a národného hľadiska nikdy necítili.

Spomenutý Ján Abafi, ktorého pôvod nie je celkom istý, bojoval na Dolnej zemi proti Turkom. Ale v okolí Báčky ho turecké hordy vytlačili a tak Ján Abafi sa musel uchádzať o službu. Životné okolnosti ho k tomu donútili. Prijal ho František Turzo a ako vidno z historických údajov, naozaj sa v ňom nesklamal. Preto ho zahŕňal osobitnou priazňou, o čom svedčí funkcia kapitána Oravského zámku i hodnosť prefekta Oravy, čo sa mu ušla od pána hradu i celej stolice.

Ale aj nasledujúci pán Oravy - Juraj Turzo - neskôr v Uhorsku dokonca druhá osobnosť po kráľovi, bol tiež vo vzťahu k Abafiovcom veľkorysý človek. Ako sa Ján Abafi natrvalo zapísal do lásky turzovskej rodiny, svedčí zápis z roku 1587, v ktorom sa udáva, že Juraj Turzo daroval staručkému Jánovi a jeho synom Jurajovi, Jánovi a Michalovi za dlhoročné a verné služby dedinu Hornú Lehotu, a to so všetkým, čo k nej patrilo. Takto sa dostal do rúk Abafiovcov šoltýšsky dom v tejto dedine, najmä však dedičné práva po otcovi, čo boli viac hodny, ako kadejaké majetky. Aj viaceré tituly sa im ušli.

Juraj Abafi, najstarší z Jánových synov, pokračoval na zámku v kapitánskej hodnosti. V tejto funkcii si v ňom hovel celé roky, ba aj vládol v ňom za neprítomnosti pána takmer ako jeho majiteľ. A nielen nad mocnými múrmi tohto hradu, ale aj nad ostatnými dedinami v celej stolici. Na jeho panstvo však oravský ľud nemal najlepšie spomienky.

Keď roku 1599 Juraj Turzo definitívnej vydal Abafiovcom darovaciu listinu a s ňou aj Hornú Lehotu do ich vlastníctva, datuje sa už aj stavba kaštieľa v tejto dedine. Budova v starom renesančnom slohu z konca 16. storočia so štvorcovým pôdorysom a malými vyčnievajúcimi výklenkami z múru (tzv. arkiermi) bola skoro naskrz zničená. Po roku 1770 postavili tu Abafiovci nový barokový kaštieľ s dvojkrídlovou fasádou a vkusným schodišťom v jeho prostriedku.

Keď sa jeden príslušník abafiovského roku a to Jozef Abafi ako podžupan Oravy presťahoval (presnejšie priženil) do Mokrade, stal sa zároveň zakladateľom mokraďskej vetvy Abafiovcov, ktorá mala potom osobitnú históriu. Jeho syn František už bol v rokoch 1760 až 1770 županom Oravskej stolice a v rokoch 1790 až 1791 poslancom Oravy na krajinskom sneme. Pre svoj pokrokový a revolučný názor, najmä však pre zapletenie sa do Martinovičovho sprisahania (v rokoch 1794-1795) bol nútený utiecť za hranice. V náhlosti sa najprv prebrodil cez rieku Oravu do blízkej Jelšavy, odtiaľ prebehol do Liptova, až sa napokon na pltiach viezol dolu Váhom do Komárna. Z tohto mesta pri Dunaji sa mu podarilo dostať do Švajčiarska, neskôr aj do Francúzska a nakoniec až do Ameriky. Domov sa mohol vrátiť až po siedmich rokoch.

Úradné zápisy z rokov 1774 a 1778 udávajú, že otec tohto Františka Abafiho má v Mokradi súkromnú kaplnku a že ten istý Abafi dal postaviť v Hornej Lehote kaštieľ v barokovom slohu s uhlovými vežami. Lenže pánom Oravskej stolice sa začala nevidieť ambiciózna a túžbou po moci, bohatstve i sláve zanietená rodiaca sa dynastia. Z rokov 1831-1832 je známy napr. aj protest zástupcov oravského panstva proti tomu, že obec Mokraď má patriť Abafiovcom, t. j., že ju budú vlastniť a podľa svojich predstáv exploatovať ako aj Hornú Lehotu. Protesty však boli daromné, lebo roku 1832 František, Vendelín a Aristid Abafi sa stávajú na príkaz z

vyšších kruhov majiteľmi nielen dediny Mokraď, ale aj celého príslušenstva k tejto dedine.

Z trojice týchto Abafiovcov bol najvydarenejší azda Aristid, ktorý vynikol ako vzdelaný poľnohospodár. Dnes sa vie, že dobre poznal ekonomickú literatúru, najmä francúzske a anglické pramene. Nebol však iba teoretik, lebo napr. v roku 1837 sa spomínajú v Mokradi okrem vkusného kaštieľa aj pestované lesy, žírne polia, liehovar, hovorí sa o príkladne pestovanej ovocnej záhrade, rybníku, kde choval osobitné druhy rýb (napr. uhry).

Z abafiovského rodu vynikol aj Augustín Abafi, statkár a pán mokraďského kaštiela. Bol známy aj pre svoje novodobé názory, podľa ktorých príčinou biedy na Orave bola hmotná a duševná zaostalosť ľudu v tomto kraji. Jeho snahou bolo potom zakladať moderné poľnohospodárstvo spojené s racionálnym chovom dobytka. A tak v čase jeho pôsobenia na mokraďskom majetku môžeme sa stretnúť so statkom tirolského typu i proveniencie.

Ostatné roky abafiovského rodu v Hornej Lehote i Mokradi charakterizuje morálny i hmotný úpadok. Mužskí potomci tejto oravskej šľachty premárnili, čo sa dalo. V hýrení vynikol najmä mokraďský Edmund, ktorý bol dokonca roku 1902 aj poslancom. Ani táto významná funkcia nezachránila jeho majetok, o ktorý vedno s kaštieľom čoskoro prišiel. No ani ostatní členovia rodu sa viac nepostavili na nohy. Prvá svetová vojna natoľko ich vyplašila v oravských kaštieľoch, že sa všetci do jedného odsťahovali do Maďarska.

Ale oravskí ľudia za nimi ani trochu nebanovali. S ľahkým srdcom ich prepúšťali zo svojho prostredia. Veď pod strechami kaštieľov preliala nejednu slzu slúžka, či iná služobnica, koľký mládenec, sluha, či pomocník zatínal päste pri robote na ich poliach. Bolo dojímavé, skôr však bolestné počúvať príslušníkov staršej generácie týchto obcí i blízkeho okolia, čo zažili mnohí ľudia v styku s touto šľachtickou rodinou na Orave. Koľko len pánskej svojvôle, neľudského prístupu k človekovi, priam neuveriteľnej bezohľadnosti motivovanej pýchou vedeli Abafiovci uplatniť vo vzťahu k ľuďom, ktorí na nich dreli. Ale doznela ich pieseň. Po pyšných Abafiovcoch zachovali sa v pamäti ľudí smutné spomienky, mnohé povesti a – kaštiele... Ale dobre, že sa zachovali. Ešte lepšie, keď sa im venovala pozornosť, istá opatera a keď ich napokon môžeme aj dnes upotrebiť pre širšie ciele.

Anton Habovštiak

(príspevok je z archívu Oravskej knižnice)

Kaštieľ v Mokradi

Vybrali sme

Osobnosti
Roky
Činy

Ignác Grebáč-Orlov

25. 1. 1888 – 26. 4. 1957
kat. kňaz, básnik, prekladateľ

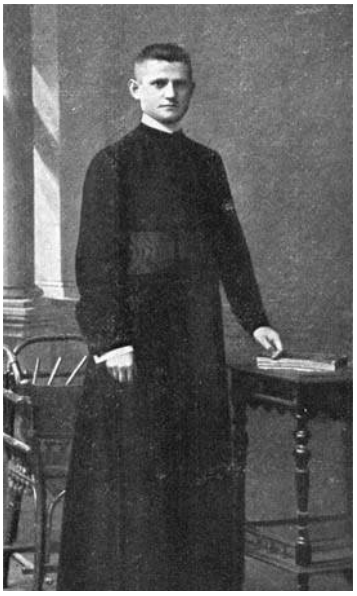

Ignác Grebáč-Orlov v roku 1919

Narodil sa v Námestove v roľníckej rodine, gymnázium vyštudoval v Trstenej, Ružomberku a v Rožňave. V štúdiách pokračoval v seminári v Spišskej Kapitule, kde už prišiel ako národne uvedomelý básnik. Aj počas tamojších štúdií posielal básne do časopisov pod pseudonymom Vraniak. Prvá básnická zbierka *Piesne a dumky* mu vyšla v roku 1914. V tom čase na podnet Svetozára Hurbana-Vajanského prijal pseudonym Orlov. Po vysviacke v roku 1911 sa stal kaplánom pri Jánovi Vojtaššákovi (v tom čase bol aj redaktorom Svätej rodiny) vo Veličnej. Pre svoju angažovanosť v prospech národa bol za účasť na martinských augustových slávnostiach súdený a preložený na Spiš do Smižian. Počas I. svetovej vojny bol na fronte, odtiaľ posielal básne, ktoré v roku 1919 vyšli pod názvom *V povíchrici.* Jeho básne s protivojnovou tematikou boli uverejňované vo viacerých časopisoch Národné noviny, Svätá rodina, Živena, Dennica. Po skončení prvej svetovej vojny pôsobil na gymnáziu v Ružomberku a tiež ako redaktor Slováka. V rokoch 1921-1954 bol farárom vo Veličnej (od roku 1935 ako kanonik). Venoval sa aj politike (v rokoch 1925-1935 bol poslancom Národného zhromaždenia v Prahe) a publikoval básne *Moja lýra* (1922), *Z mojej prózy* (1922) a tiež niekoľko divadelných hier. Bol aj prekladateľom. Zomrel na dôchodku v Ružomberku. Na jeho hrobe sú verše:

Zas obeť nová na cmiteri
pri otvorenom hrobe leží
zas nádej zakryl oblak šerý
rozryjúc žiaľov prameň svieži

NA KRÍŽNEJ CESTE

Dnes, Pane, zastal som zase
na krížnej ceste v dumaní;
svet okolo mňa v lete kráse
zaskvel sa kvetom na stráni.

Ja mal som v ruke harfu žitia
udrel som v struny jasavé
a odkiaľsi hor´ od blankyta
zazneli hlasy dumavé.

I mnoho ľudí prišlo ku mne
akoby tiene potichu
i zastali radom, šumne
a z úst im zneli povzdychy.

A ja som spieval piesne nové,
volal som ľudí ku Tebe
a bol som ako na ostrove,
kde láskou vzplanulo podnebie.

Lež, ach, to krátko bolo, krátko -
zrazu sa mračiť začalo...
ja zohol som sa na krátko
a ľudstvo hlasne zalkalo.

Plač ten bol jak plač veľkej biedy,
čo na obzore zasedá,
kde mráčok ešte malý, bledý
už srdce ľudské ujedá.

A saje krv jak tiger ľutý
a drúzga lebky nevinné...
smrť v každom jeho kroku, hnutí...
jaj, ten ľud všetok zahynie -

1. júla 1914

Prvá báseň zo zbierky
V povíchrici
vydanej v roku 1919

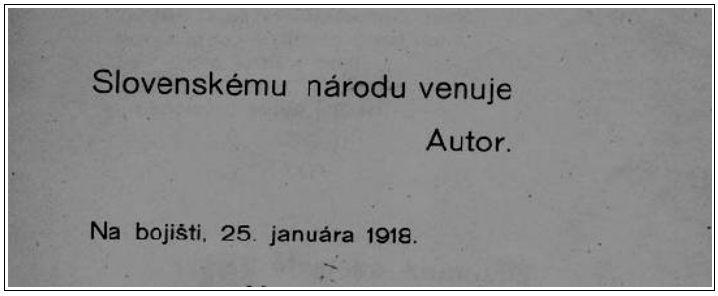
Slovenskému národu venuje
Autor.

Na bojišti, 25. januára 1918.

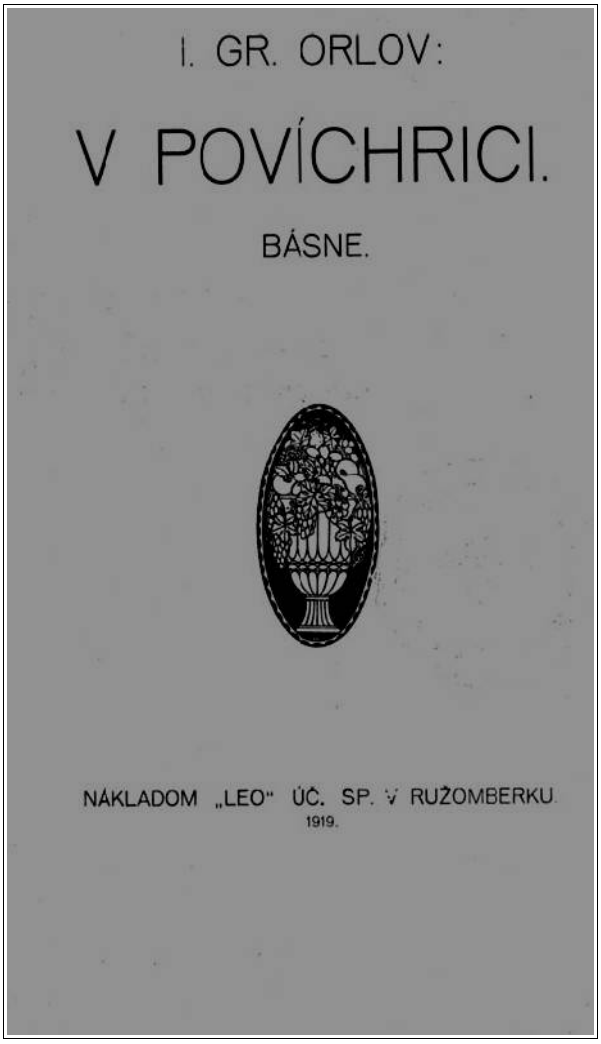
I. GR. ORLOV:

V POVÍCHRICI.

BÁSNE.

NÁKLADOM „LEO" ÚČ. SP. V RUŽOMBERKU
1919.

NA VALOCH

Na Karpatoch, na Beskyde
zlopovestná žiari zora,
tisíc víchrov na ne ide
- v očiach ohne zloby horia -
žeby zničiť naše kraje,
naše domy, naše chaty, -
ale prápor náš tam vlaje
a na hradbách žulovatý
stojí Slovák.

Ponad hradby hrmia delá,
skaliská sa strachom trasú
- šelma vojny priletela -
všetko tŕpne od úžasu
všetko rúca sa a kláti
všetko padá, všetko hynie,
čo je živé, hlavu tratí -
ale hore na výšine
stojí Slovák.

Stojí Slovák stále, pevne,
čelo hrdo vopred stavia,
oči mu žiaria v hneve,
ničoho sa neobáva,
ani na piaď neustúpi
hoci vše bol utýraný -
jeho kraj nik nepotupí,
Svojou krvou si ho bráni,
bo je Slovák.

Bo je Slovák vlasti verný
ľúbi svoj rod, svoje deti,
- v tom ho nikto neočierní! -
Nuž keď príval na ne letí,
ako orol na skaliská
hupne ku nim a ich bráni
šabľu v hneve v ruke stíska
a sa nikdy nezhavraní,
bo je Slovák.

Nuž nech hrmia zlobné delá,
Slovák verný svojej hrude,
nebojí sa nepriateľa,
pevne stojí a stáť bude
a čo sa i ten svet zrúti,
neustúpi, s ňou zahynie,
lebo on je k nej prikutý,
on sa srdcom ku nej vinie,
bo je Slovák.

Len cez jeho telo-bránu
možno vniknúť v jeho hrady -
i tu ešte na obranu
v šíky stane starý, mladý -
lež podobne žuloskale,
mrákavy keď nad ňou visia,
neodvratne, verne stále,
stojí Slovák.

Nuž nech hrmia zlobné delá,
víchry sa nech na nás valia,
nech len sviští guľo-strela,
orkán nech len ohňom sála -
na Karpatoch, na Beskyde
Slovák všetko pozastaví,
v jeho kraje nik nevojde,
bo on je syn slávnej Slávy -
on je Slovák - - -

DUCH VOJNY

Pochádzam od vekov
od večných vôd;
kde oheň blkoce
tam je môj rod.

Zápasím, bojujem,
ženiem sa vpred
a kladiem v srdce bôľ
a kliatbu v ret.

Tam im vše zaspievam
vojenský spev
odháňam svornosti
a sejem hnev.

Ubíjam národy
na jeden šmah
som zárodok života
i jeho vrah.

Prechádzam búrkami
svet cez a skrz
s pôžitkom kúpem sa
v kúpeli sĺz.

A kde sa zjavím,
- teraz tak jak prv -
vyhášam životy
a chŕlim krv.

V OHNI

Blyštia sa šable, cvendží zbraň
a delá hrmia zo všetkých strán:
zaznie hudba, pokriky -
je útok strašný, veliký.

Hnevom sršia oči
a z úst kypí pena:
idú, náhlia sa, letia
ako zaslepení.

Už došli k hati, škripí drôt
vojsko sa valí vlnou vôd
a na zem líha úvalom
v povyku strašnom, zúfalom.

A hudba znie,
kým šabľa tne
a bajonet
ženie sa vpred.

A kto je ešte na živé
zakľaje hrozne, strašlive
a letí, nevie kde a kam,
až klesne mŕtvy k zákopom.

A hudba stále znie,
kým šabľa rve a tne
a bajonet
ženie sa vpred.

NOC NAD BOJIŠŤOM

Tam kdesi ďaleko na šírom poli
opustené, ošarpané ostali rovy;
ponad ne húkajú sovy,
čo vidiny presmutnej svedkami boli,

Chvíľami zaveje vietor a zakvíli,
stonmi tisícich padnutých plače:
tmavá noc vystiera paznechty dračie
a všetko pokryjú tajné jej sily.

Ďaleko, ďaleko ohníček horí,
matný lesk ťahavo okolím šíri;
ponadeň tisíce krídiel sa hmýri -
radom sa zjavujú padnutých chóry.

Každý sa žaluje, vzdychá a vzdychá,
rád by sa potúžiť – nemá sa komu -
veď je tak ďaleko z rodného domu
a okolo neho je tmavá noc, tichá - -

Tam kdesi ďaleko na šírom poli,
opustené, ošarpané ostali rovy;
ponad ne húkajú ušaté sovy,
čo vidiny presmutnej svedkami boli -

23. september 1914

Elena Hroboňová
17. 4. 1903 – 12. 9. 1961
ľudovýchovná spisovateľka, organizátorka ľudovýchovných kurzov

**Narodila sa v Istebnom, tam je aj pochovaná, hoci zomrela v Dolnom Kubíne. Študovala v Košiciach, od roku 1937 na Vyššej sociálnej škole v Prahe. Svoj plodný život obetovala ľudovýchovnej práci medzi dedinským ľudom. Organizovala kurzy a prednášky o zdravotníctve, nákazlivých chorobách, o škodlivosti pitia alkoholických nápojov, bojovala proti fajčeniu. Pre ženy organizovala kurzy šitia, varenia, nacvičovala divadelné predstavenia a sama v nich hrala. Knižne jej vyšli práce: *Za otcov hriech, Trest baču Zvaru, Z nečistoty do záhuby, Ako zmúdrela Klopačková, Priadky v Zázvorí, Neduhy lomnických žien, Obrázky spod Magury a východného Slovenska, Deň volieb v Zázvorí, Zachovanie Blahútovho rodu, Pod knutou, Vlastenecký pazúr, Ston karpatských dolín, Príhody deda Ranostaja.*
Aktívne sa už od konca tridsiatych rokov zúčastnila ilegálneho odboja, aj samotného Slovenského národného povstania.**

Elena Hroboňová

Z knihy:
Protifašistický odboj na Orave. Stredoslovenské vydavateľstvo 1969, str. 18.

„Na Orave mala komunistická strana najlepšie vybudovanú organizačnú sieť v bývalom Dolnokubínskom okrese. Avšak tam máloktorí zo starších funkcionárov pokračovali v práci, lebo ich mali dôkladne zaznačených na okresnom žandárskom veliteľstve. Vedenia sa ujala skupina mladých ľudí na čele s Elenou Hroboňovou, inšpektorkou ľudovýchovných kurzov a Martou Obuchovou. Mali spojenie s Jaroslavom Šolcom z Ružomberka, Irenou Blűhovou z Bratislavy, Rudolfom Pravdíkom zo Žiliny a od nich dostávali pokyny a smernice ústredného výboru. Elena Hroboňová popri svojej osvetovej činnosti na oravských dedinách získavala pre prácu strany pokrokových učiteľov: v Trstenej P. Benického, A. Sameliaka a Š. Trstenského v Oravskom Veselom. Začiatkom roka 1940 sa začali i títo osamotení na hornej Orave organizovať. Prvé pokusy ilegálnej práce boli v zápätí prerušené zatknutím Eleny Hroboňovej. V apríli a máji ju väznili na UŠB v Bratislave. Po návrate sa jej zdravotný stav povážlivo zhoršil, ale podarilo sa pre ňu zabezpečiť invalidný dôchodok, aby sa mohla plne venovať ilegálnej práci. V lete sa už činnosť skupiny obnovila. Na dolnokubínskych schôdzach sa v byte E. Hroboňovej na Medzihradníku stretávali: Anna Onderová (Dr. Kostková-Kukorelli), Ján Majer, Pavol Janiga, Jozef Janota, Viera Kňazovičová, Marta Obuchová, Ján Ranostaj, Július Šefránek. Z vojenskej posádky prichádzal vedúci šesťčlennej Dr. Brestenský. V Párnici pracoval hostinský Mukuláš Mlynarčík a poštár Juraj Maňák, ktorí neskoršie vybudovali spravodajskú sieť i v okolitých obciach. Podarili sa zachrániť mnoho židovských rodín tak, že ich ukrývali v horských obciach: Srňacie, Pokryváč, Beňová Lehota, Oravské Veselé, Mútne, Zákamenné a i.“

Spomienky významnej ilegálnej pracovníčky Eleny Hroboňovej uverejnil SMER v čísle 31, 32, 33 roku 1964.

Elena Hroboňová spomína: *„Z Nemecka cez Poľsko nie je k nám ďaleko. A naozaj. Cez lesy a húšťavy sa predierali tí, ktorým sa podarilo uniknúť zo zajateckých lágrov. Len ďalej, ďalej na východ, k svojim, ta kde zúri boj, kde kaťuše chrlia na votrelcov záplavy ohňa. Ako sa potešili títo uštvaní ľudia, keď začuli reč podobnú rodnej reči, keď ich obyvatelia pritúlili pod rodnú strechu a ponúkli jedlom. Tu som si povedala: Budem im pomáhať! Nedostali sa všetci do Ústia nad Oravou. Mnohí sa skrývali v lesoch a tam ostali zatiaľ, kým sa niektorí ilegálni pracovníci začali o nich starať. Podarilo sa zriadiť záchytnú stanicu v Erdútke (Oravská Lesná), ktorú viedol Inocent Peroutka (v lese v bunkroch bolo zavše aj 30 mužov). Ďalšiu viedol Mudroň v Krušetnici, Burtan v Jablonke, Sameliak vo Veselom a Mlynarčík v Párnici.“*

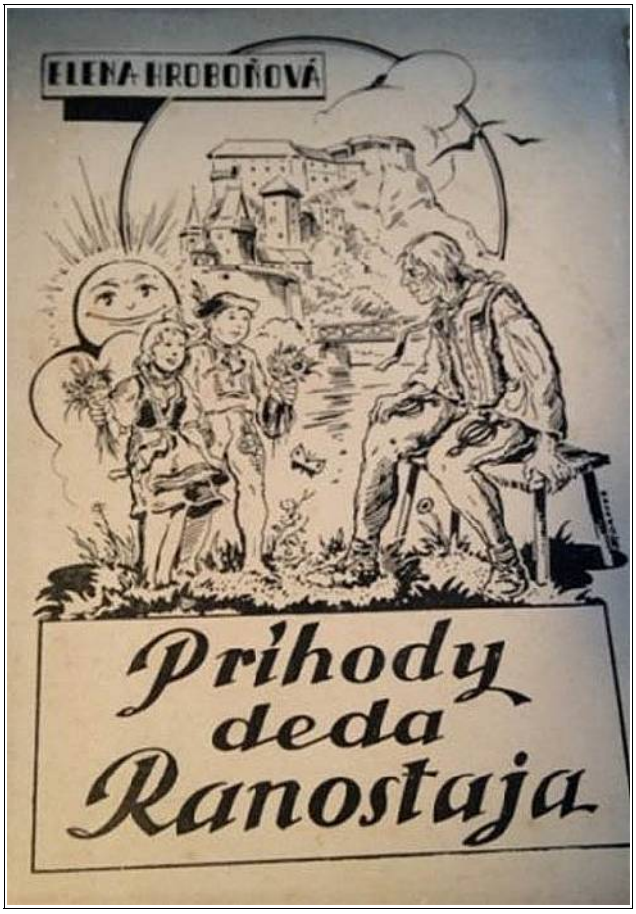

Predná strana obalu knihy Príhody deda Ranostaja

Juraj Matúška

14. 11 1809 – 24. 2. 1898
ev. kňaz, pedagóg, národnokultúrny dejateľ

Bol starším bratom Janka Matúšku, autora textu slovenskej hymny. Teológiu študoval na ev. lýceu v Bratislave a na teologickej akadémii vo Viedni. Najskôr pôsobil ako kaplán v Liptovskom Mikuláši, v rokoch 1848-1850 ako farár v Istebnom. V revolučných rokoch 1848/1849 sa zúčastnil na príprave Gácelských žiadostí a aj na ostatnom dianí, za čo bol väznený. V neskorších rokoch pôsobil vo funkcii slúžneho v Krupine, sedriálneho sudcu v Liptovskom Mikuláši a po roku 1876 v Banskej Bystrici. Bol spoluzakladateľom Tatrína, účastníkom Memorandového zhromaždenia v Martine v roku 1861 a členom Matice slovenskej. Významne sa angažoval pri zakladaní Spoločnosti vychovávateľskej v Dolnom Kubíne, tiež pri zakladaní spolkov miernosti. Podieľal sa aj na príprave Zpěvníka evanjelického v roku 1872. Prispel doň osemnástimi piesňami. Články posielal do Slovenských listov, Národných novín, Domovej pokladnice a aj iných časopisov. Zomrel v Liptovskom Mikuláši.

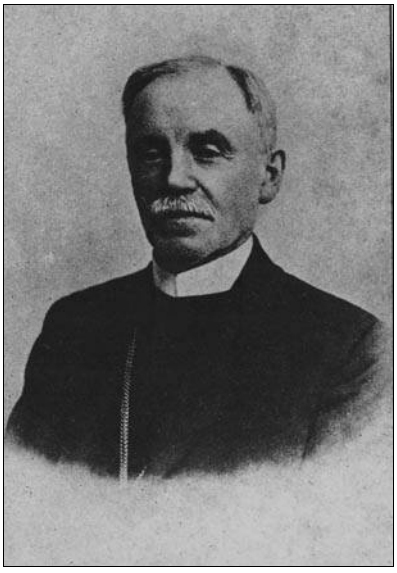

Juraj Jánoška

Pohrebná reč, ktorá odznela na pohrebe Juraja Matúšku v Liptovskom Mikuláši 26. februára 1898. Predniesol ju evanjelický biskup Juraj Janoška. Uverejnená bola v Cirkevných listoch, roč. 12. 1898, č. 3, str. 39-42.

Juraj Janoška, ThDr. (25. 12. 1856 Dolný Kubín – 27. 1. 1930 Liptovský Mikuláš), evanjelický biskup. Bol zakladateľom vydavateľstva Spolku Tranoscius.

Stánok tela slabého, keď sa ruší,
prispej k pomoci, Pane Jezukriste:
dobojovať daj boj výborný duši,
vieru zachovať i svedomie čisté.
A tak po dlhom, ťažkom žitia boji
ustatého sluhu prepusť už v pokoji. Amen.
Text 2. Tim.4, 6-8.

Já se již k tomu blížím, abych obětován byl, a čas rozdělení mého nastává. Boj výborný bojoval jsem, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Již za tím odložena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž dá mi v onen den Pán, ten spravedlivý soudce, a netoliko mně, ale i všechněm těm, kteřiž milují slavné přiští jeho.

Tak je nám, smútočné pohr. kresť. zhromaždenie, pri tomto pohrebe, pri tomto pochovávaní muža zvláštneho, bojovníka Pána Ježiša Krista verného, ako keď veliký apoštol a zmužilý bojovník Pánov Pavel, predvídajúc blízku smrť, napísal svojmu milému bratovi a pomocníkovi v Pánu Timoteovi: Já se již k tomu blížím, abych obětován byl a čas rozdělení mého nastává, alebo ako keď vyslovil pred staršími cirkve efezskej: Již více neuzříte tváři mé vy všickni, mezi kterýmiž jsem chodil. Tak predvídal už, tak hotoval sa a hotoval i svojich k hodinke smrti zvečnelý už brat náš, keď videl, cítil, skúšal, že stánok slabého, vysokým vekom, dlhým bojom zomdleného tela zo dňa na deň viac sa ruší, keď pozoroval, že ač duch zdravý, mocný, ale telo slabé, nemocné. A ako tam starší cirkvy efezskej s plačom velikým padali na hrdlo Pavlovo, ľúbali ho, zarmucujúc sa najviac nad tím slovom, - kteréž řekl, že by již více neměli tváři jeho viděti, - tak iste hlboký žiaľ neodolateľne zaujal nielen najbližších: dcéru, ktorá prišla, aby verným ošetrovaním, detinskou láskou oddialila alebo aspoň zmiernila nemoc a – keď to už nebolo možné – teda obľahčila posledný boj a prípravu k smrti svojho drahého

otca, synov, z ktorých dvaja, keď pred týždňom posledný raz videli sa s dobrým rodičom tvárou v tvár, včerajšieho dňa v hlbokom duše zarmútení i s tretím, slabnutie otcovo doma každodenne bôľne pozorujúcim bratom, už len mŕtvu pravicu jeho mohli stisnúť a zrosiť horkými slzami nielen najbližších, hovorím, i vzdialenejších, nás všetkých prenikol smútok pri počutí správy o smrti drahého nám muža, zarmútili sme sa, že už viac neuvidíme tvár toho nášho milého, všeobecne cteného starca, že už viac nebudeme môcť počúvať z jeho tak srdečne, tak prenikavo zhovorčivých úst milé vypravovanie rozpomienok na staré zašlé časy, ktorých bol nielen svedkom ale i činiteľom, že už nebudeme môcť obdivovať jeho mocného ducha a jeho neobyčajnú, až do ostatných dňov života čerstvú pamäť a, čo nad to všetko je, jeho nezvratnú, živú vieru v Boha Spasiteľa, výmluvné osvedčovanie milosti jeho a pokoru jeho pred Bohom a Pánom svojím.

Tak sa nám zdá, ako keď kňaz, sudca, vodca svojho národa Jozue, keď zostarol, zhromaždil vôkol seba svojich a hovoriac im: já teraz odchádzam podľa spôsobu všetkých ľudí, napomínal ich, aby sa vystríhali od spoločnosti s pohany, aby sa nespreneverili Hospodinovi, ale Jemu slúžili, lebo pomáhal im. I náš oslávený kňaz, sudca, vodca, i keď už vedel, že dni jeho sú spočítané a odchod jeho blízky, i vtedy ešte neprestal osvedčovať o Pánovi, napomínať a povzbudzovať k vernosti naproti nemu.

Tak nám prichodí, ako keby sme v zosnulom videli starčeka Simeona, muža spravodlivého a nábožného, očakávajúceho potešenia izraelského. Očakával i on to potešenie svojho ľudu. V nádeji a očakávaní jeho žil, ním sa tešil, keď v evanjeliu Pána Ježiša Krista, v kázňach jeho horlivého svedka a v nadšených žalmoch nášho najväčšieho básnika s mladistvým nadšením sa kochal a tým i seba posilňoval i tých povzbudzoval, ktorí chceli a vedeli mu porozumieť, ktorí, neodcudzení od svojeti, neodštiepení od rodného kmeňa, žijú tým istým snahám, cieľom, ideálom, ktorým i zomrelý žil až do posledného dychu.

Tak sa nám vidí, ako by oslávenec náš v tejto nádeji prosil bol Pána prosbou Simeonovou: Teraz prepúšťaš služobníka svojho, Pane, podľa slova svojho v pokoji, lebo videli oči moje spasenie tvoje.

A Pán vypočul, prepustil, vyslobodil, oslávil svojho služobníka verného.

On zložil už na veky i palicu kňazskú Áronovskú, i tabule zákona, i meč Gedeonov, prechádza na stály, večný odpočinok tou cestou každého tela, na ktorej niet v časnosti tejto navrátenia. A my ešte raz zastavujeme ho na tejto jeho poslednej ceste, aby sme na príklade života jeho zo slova Božieho, tohto prameňa a pravidla nášho života sa vzdelali, vďaku a chválu Hospodinovi vzdali za milosť zosnulému v živobytí jeho tak požehnane dosvedčenú, a tak potom aby sme bezduché jeho pozostatky telesné k hrobovému odpočinku odprevadili.

Boj spomína apoštol v texte, ktorý sme vypočuli. Boj je život každého človeka, boj najmä každého kresťana. Bojuj ten dobrý boj viery, ku ktorému povolaný si, toto apoštolské napomenutie platí všetkým nám. Všetci bojujeme, ale nie všetci dosahujeme cieľa a víťazstva, lebo pravdivé je slovo toho istého apoštola. Ak by aj niekto bojoval, nebude korunovaný, hoci by riadne bojoval. Všetci bojujeme, ale málo ktorý z nás môže a smie povedať s apoštolom: Boj výborný som bojoval.

Stanice a postate tohto boja označuje nám sám Pán, ktorý i vystrojuje nás k nemu potrebnými vecami, darmi, zbraňou i zbrojou. A čím viac kto prijal týchto darov, čím širšiu postať má vykázanú, čím vyšší jeho stav, tým viac sa od neho žiada, tým ťažší je boj, tým prísnejší ale i súd, ak sa niekto v tom boji spreneverí.

V zomrelom bratovi našom utratili sme muža, bojovníka Božieho, v cirkvi, vlasti, verejnom živote významnú postať vykonávanú, k vážnemu boju povolaného. My v príklade jeho chceme si zobraziť i náš vlastný života boj v jeho ťažkosti, v jeho sláve, v jeho odmene.

Boja ťažkosť spomíname na prvom mieste.

Áno, ťažký je boj náš ako bojovníkov Božích, ťažká práca naša ako služobníkov Kristových. Ťažkosť túto spôsobujú jednak úloha veliká, ktorú máme vykonať, cieľ vznešený, ktorý máme dosiahnuť, jednak veľké prekážky, ktoré sa nám do cesty stavajú, tvrdý odpor, ktorý nám napredovanie znemožňuje a ustavičné pokušenia, ktorým sme na všetky strany vystavení. Za koho bojujeme? V krátkosti povedané: Za Krista a pravdu jeho. Svätý to boj za Hospodina a za pomazaného jeho. Ale preto i boj ťažký. Pri vstúpení na javisko tohoto boja privoláva každému z nás Spasiteľ: Ktokoľvek chceš za mnou prísť, zapri seba sámého, a vezmi kríž svoj a nasleduj ma. Ale zaprieť seba, zriekať sa, kríž niesť, je vec nie ľahká. Ťažký to boj, lebo ako apoštol hovorí k Efezským 6. kap.: nie bojovanie naše proti telu a krvi, ale proti kniežatstvu, proti mocnostiam, proti svetu pánom temnosti veku tohoto, proti duchovným zlostiam, ktoré sú vysoko. Ťažký boj preto tak mnohí

neodvážia sa ani len zasiahnuť do neho. Radšej sa pripoja i proti vlastnému lepšiemu presvedčeniu k mocnostiam a sveta pánom, od apoštola spomínaným, než by išli za Spasiteľom, -lebo to je výhodnejšie, radšej idú cestou hriecha voľnou, širokou, než cestou cnosti úzkou, príkrou, -lebo to je ľahšie, radšej držia stranu potláčajúcich, než by sa zaujali potlačených, -lebo to je užitočnejšie, radšej sa utiahnu, mlčia, -lebo to je pohodlnejšie. Ťažký boj, preto tak mnohí na pol ceste ustávajú, z prostred boja sa vracajú, zástavu Kristovu neverne opúšťajú. Jedných zvedie pokušiteľ, keď im ponúka výhody, poklady, slávu sveta, hovoriac: Toto všetko tebe dám, ak padnúc, budeš mi sa klaňať. Mnohí ponúknutie to prijímajú, lebo túžba po pôžitku a sláve je u nich väčšia, než vôľa a ochota sebazaprenia a strádania. Mnohí padnú k nohám pokušiteľa, miesto aby osvedčili, pohrdnúc mzdou služby jeho: Uspokojím sa s tým, čo mám, doložím k tomu nezávislosť duše: šťastným budem.

Iných zase strach židovský, opatrnosť, pohodlia a ctibažnosť, milovanie peňazí, pýcha srdca a rozkoše života, a ako sa všetky tie podušky pokušiteľa satana menujú, sklátili v prvej láske, odvrátili od pravej cesty a verného boja, tak sa často na vlastnú svoju minulosť zabudnúc z Pavlov stávajú sa Šavlami, zo ctených rytierov Pána Ježiša Krista stávajú sa biednymi žoldniermi Beliála a jeho bezbožnej roty. Áno, málo tých verných, ktorí by ako apoštol: vyvolili sebe radšej protivenstvo trpieť s ľudom Božím, než časné a hriešne pohodlie mať, väčšie sebe ukladajúce zbožie nad egyptské poklady poháňanie Kristovo. Málo tých, ktorí by pamätali na slovo Ježiša Krista: kto miluje svet, niet lásky otcovej v ňom a ak nezabúda na výpoveď apoštola: priazeň sveta je nepriateľka Božia a preto každý, kto sa priateľom sveta tohoto robí, nepriateľom Božím býva. Ale práve za to, že málo je takýchto verných bojovníkov, málo cnostných rytierov Jezukrista, málo tých čistých, skvelých charakterov, o ktorých mohli by sme s klasickým básnikom povedať, že sú ochranou a sladkou ozdobou našou, práve za to musíme sa každodenne sťažovať na všeobecný úpadok a skazu vo vlasti, cirkvi, národe, preto je tak desný úpadok verejných mravov, taká odcudzenosť od viery, potupovanie náboženstva, pohŕdanie cirkvi, preto tak úžasná spustlosť, bezbožnosť, preto toľké neresti, biedy, nebezpečenstvá na všetky strany, preto tak smutný výhľad do budúcnosti, tak že všetkým, ktorí sa nedržia toho, že za nami potopa, vzdychať prichodí so žalmom 74: znamení svojich nevidíme, ani medzi nami niet takého, kto by vedel, dokedy to tak existovať má!

Ťažký boj, ten boj vernosti viere proti nevere, cnosti proti hriechu, pravdy proti lži, stálosti v dobrom proti slabosti, slovom boj za Krista a s Kristom proti jeho protivníkom, a predsa, alebo lepšie povedané:práve za to, boj slávny.

Slávu tohto boja nikto tak zjavne sám na sebe nevidel a neskúsil, a preto ani nikto tak skvele o nej nesvedčil ako Pavel apoštol, keď pohrdnúc svetom a všetkými jeho pokladmi a slávou stal si v boji pod kríž Kristov a osvedčil: ľúbosť mám v nemociach, v pohybe, v nedostatkoch, v protivenstvách pre Krista. Už sám boj pre Krista a za pravdu jeho je slávou a keď v tom boji pri všetkých slabostiach našich milosť a moc Pánova sa dosvedčuje, dokonáva, to je dvojnásobnou slávou a chválou bojovníkov verných. Keď iní v rozkošiach, mamone, priazni a sláve sveta zatopili vieru, česť, presvedčenie, verný Pánov bojovník i v chudobe, i v opovrhnutí a protivenstve sveta - za príkladom Pavlovým - zachová vieru a dobré svedomie, keď si iní v pohodlí a hriešnom pokoji hovejú, verný služobník Pánov s Pavlom v ranách, v žalároch, v nepokojoch, v nebezpečenstvách pre Krista nachodí radosť duše svätú, on si je živé vedomý, že keď s Kristom trpíme, s ním spolu i oslávení budeme, on cíti, skúša, že duch ten slávy a Boží odpočíva na tých, ktorí sú verní až do smrti, preto nikdy sa neskláti, ale stojí nezvratne pri poznanej pravde, vytrvá až do konca, tak že môže na konci svojho života, nie aby seba vyvyšoval, ale aby moc a slávu milosti Pánovej, pri sebe dosvedčenej, oslávil, vyvolať: Boj výborný bojoval som, beh som dokonal, vieru som zachoval.

A tá sláva verného, poctivého boja po všetky časy zdobí čelá tých, ktorí verne vytrvali v službe Pána svojho.

Ó, iste ešte i ľudia uznajú, že je čestnejšie protivenstvo trpieť v radoch potlačených, než byť v spoločnosti potlačovateľov, slávnejšie je byť potupovaným, opovrhovaným, prenasledovaným pre Krista, pravdu jeho a ľud jemu oddaný, než byť milovaným, chváleným a zvelebovaným od sveta a nenávistníkov Božích. Konečne i padnúť v spravodlivom boji je slávnejšie, než víťaziť so svetom, pravde Kristovej odporným. Cnostná pamiatka trpiteľov a mučeníkov pravdy požehnávaná bude z pokolenia na pokolenie, meno bezbožných zahynie. Áno, horliť v svätom zápale za všetko dobré, spravodlivé, šľachetné, stáť pod korunou Boha-Spasiteľa neohrozene a čo by i celý svet sa na nás oboril, a-keď to je vôľa Otca nebeského, aby sme trpeli-, tedy trpieť pokorne, bez reptania, zmužile, - čo môže byť nad to obdivu, úcty, slávy hodnejšieho?

Smútočné pohrebné zhromaždenie!

Ako oslávenec náš bojoval tento boj viery ťažký ale slávny, o tom svedčia mnohé skvelé zjavy jeho života. Akú obdržal odmenu, my sami sme toho svedkami, Pán ozdobil ho korunou cnostných šedín, dal mu bohatý údel všeobecnej úcty už tu v tejto časnosti, no nekonečne slávnejšou úctou a vzácnejšou odmenou, korunou slávy nehynúcou, odmení ho v kráľovstve svojom večnom.

Zvečnený, ako horlivý kňaz, ako sudca, svedomitosťou a usilovnosťou svojou vynikajúci, ako priateľ ľudu svojho srdečný, úprimný, ako vyznavač pravdy Kristovej neohrozený, ako otec, svojich od skromného farského príbytku až po tie skvelé miesta, ktoré dnes vo verejnom živote zaujímajú, vždy nežne milujúci, bojoval boj výborný.

Stál v slove pravdy, v moci Božej, neuťahoval sa od boja, vzal v ňom účasť vždy v rade bojovníkov Božích, preto i protivenstvo trpel i v nebezpečenstvo života sa vydal. Za dobré ľudu, z ktorého vyšiel, za cirkev, ktorej sa posvätil, podnikal ochotne prácu, neľutoval obetí. Jeho činnosť zaznačí skromná, ale spravodlivá história cirkvi našej i národa nášho.

My tu, ako na zavŕšenie pamätníka jeho požehnaného života, k ucteniu pamiatky jeho, no i k poučeniu a povzbudeniu terajšieho i budúcich pokolení, na koniec ešte aspoň jedno spomenieme.

Keď v rokoch štyridsiatych, v onej dobe všeobecného vzrušenia duchov, muži horliví, o dobro cirkvi celým srdcom zaujatí, podujali prácu zostaviť nový spevník pre veriaci ľud evanjelický slovenský, mladý vtedy ešte kňaz Matúška bral horlivú účasť na tejto práci, dôkazom čoho je tých 18 nábožných piesní, ktoré sa od neho v našom spevníku nachádzajú. Akokoľvek možno vytýkať, že celé to dielo nosí na sebe pečať ducha svojej doby (racionalizmu, rozumkárstva), to jedno nemôže nikto brať v pochybnosť, že všetci tí muži podujali a urobili to dielo, vedení čistou láskou k Pánovi a cirkvi jeho.

A keď v súvise s vykonaným týmto dielom roku 1845 zriadili: "Výbor pre obstarávanie kníh k nábožnému vzdelaniu cirkvi evanjelickej slovenskej v Uhorsku", tu zase vidíme Matúšku medzi prvými výborníkmi bohumilého, mnohosľubného podniku. Ostatní už všetci (Reus, Ferienčík, Lauček, Chalupka, Kuzmány, Hojč, Hodža, Zoch) dávno opustili stánky zemské, vo zomrelom pochovávame ostatného člena toho prvého výboru, ktorému a skrze ktorý nám slávni superintendenti Jozeffy, Szeberínyi, Sztromszky v Zakladajúcej listine „Výboru„ zanechali na veky pamätný tento krásny závet:

„A tak odevzdáváme Vaší moudré, věrné a svědomité správě, milí Bratří, toto maličké dědictví, které nábožná štědrost na oltář národu obětovala a v naše ruce byla složila srdečně vzdychajíce k Otci nebeskému, který mocen jest více učiniti, než my umíme a rozumíme, aby on sám tuto malou hřivnu rozhojniti, štědrých dobrodincu vzbuditi ráčil, kteří by moc evanjelium Kristova k blažení lidského pokolení znajíce, království jeho rozširovati, pravou vzdělanost a pobožnost národu slovenského, ze všech stran v těchto zvláště časích utisknutého, souženého, napomáhati a tak jeho blažení rozhojňovati se snažili.

Nechať duch Kristuv, duch lásky k Bohu, lásky k bližním, roznecuje vždy srdce Vaše, milí Bratři, aby jste rádi, ochotně a neustále v svornosti a jednomyslnosti na zvelebení církve evanjelické slovenské pracovali. Z vroucího pak srdce vinšujeme, aby jste mnohém více a šťastněji k dobrému národu vykonati mohli, jako my v ustavičném bojio potýkání postaveni, avšak úpřimní národu slovenského milovníci."

Opakujeme, veď nemáme mnoho takýchto príležitostí, to počuť, že toto verejne osvedčili, napísali, podpismi svojimi stvrdili, a potomkom ako závetný odkaz zanechali blahej pamäti superintendenti Jozeffy, Szeberínyi, Sztromaszky a v ich duchu a spolku Matúška -pred polstoročím. My zamyslene zastavujeme sa nad týmto skvelým zjavom a vzdychneme si pri tom mimovoľne:

Ako sa to tie časy menia, ako to ten svet beží!...

Tým väčšia česť, tým požehnanejšia pamiatka oslávenca nášho, že i tento boj bojoval výborne a vydal dobré svedectvo pred mnohými svedkami. Amen.

Nový Zákon, Tholuck a Hviezdoslav boli každodenne v rukách jeho.

Spracoval: **Peter Huba**

Ako sme v knižnici ne(spali)...

Spoločné nočné čítanie slovenských a českých detí

Najkrajšie strávené spoločné chvíle zažívajú deti a knihuľky každoročne už tradične pri spoločných nočných čítaniach v knižnici. V roku 2012 sa s nočnými čítaniami aj vďaka podpore rôznych grantov a projektov roztrhlo vrece. Chvíľami sa zdalo, že deti s knihuľkami nechodia ani domov, sú viacej v knižnici v spacákoch ako doma vo svojich postieľkach.

Celoslovenský sviatok knižníc - Týždeň slovenských knižníc ukončilo na detskom oddelení už po deviatykrát netradičné, medzinárodné a na zážitky bohaté podujatie na podporu čítania. Patronát nad podujatím mal Klub dětských knihoven SKIP a Sdružení březen – měsíc internetu, na Slovensku to bol Slovenský rozhlas a Spolok slovenských knihovníkov v spolupráci s Vydavateľstvom SLOVART, ktoré na podujatie venovalo 2 knihy do fondu knižnice. Podujatie bolo realizované vďaka podpore Nadácie SPP prostredníctvom projektu Na Orave dobre... a zúčastnilo sa ho 22 detí vo veku do 12 rokov a 6 dospelých. Uvedený ročník sa niesol v duchu Noci tradícií, zvykov a kulinárskeho potešenia. Deti sa prostredníctvom tvorivých dielní oboznámili s tradičnými remeslami svojho regiónu, ich šikovné rúčky sa len tak mihali pri tvorení krásnej čipkovanej záložky, z každého kúta sa ozývalo škrabkanie rezbárskych dlátok a vôňa lipového dreva, zamaškrtili si pri výrobe svojich syrových korbáčikov, nôžkami prepletali pri názornej ukážke tančekov detského folklórneho súboru Kolovrátok pri ZŠ P. Škrabáka, spoločne si zaspievali ľudové piesne a tance regiónu, v rámci čitateľských a výtvarných dielní spoznali strašidlá, škriatkov, minimojov a iné bytosti v knihách regionálnych a slovenských autorov, sadili andersenovník, a zbierali drobné odmeny v literárnych kvízoch, pri svetielkach bateriek a lampášov nadväzovali nové priateľstvá.

Výtvarná dielňa, spoločná výroba „kofolákov“

Júnové dni ponúkli 13-tim nadšencom Klubu fantastiky – Unicornusu vďaka projektu S knihou nás baví svet, ktorý bol podporený Ministerstvom kultúry SR, možnosť zažiť Noc čierneho jednorožca v knižnici. Klub si už od svojho vzniku v roku 2007 pravidelne organizuje v priestoroch detského oddelenia tieto nezvyčajne chvíle s knihou, klubáci si aj teraz pripravili bohatý program – RPG hru na hrdinov, vo výtvarnej dielni tvorili postavičky kofolákov, maľovali logá klubu na tričká, v umelecko-literárnom workshope sa zamerali na tému vzťahov sci-fi a filozofie, svoju kreativitu prejavili v obrázkovom Fangu, v hodine tvorivého písania predstavili svoju fantáziu a ako každoročne, aj pri tomto stretnutí varili čarodejnú nočnú kapustnicu. Keď kultúra

všetkých spája, sa potvrdilo v posledný októbrový týždeň pri spoločne strávenej priateľskej noci 10 slovenských a 10 českých detí v priestoroch detského oddelenia. Medzinárodné podujatie sa zrealizovalo v spolupráci s Regionálnou knižnicou Karviná v rámci mikroprojektu Kultúra nás spája, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom. Účastníci zažili spoločné chvíle pri Hre na anjelov, navštívili originálne pivničné priestory Oravskej galérie, kde bola inštalovaná výstava Fantazijný svet, zažili nezvyčajné okamihy s knihou v Skrini na tiché čítanie, vo výtvarných dielňach tvorili svoju masku, záložku, jesenné kvety, diplomy, v čitateľských dielňach Z truhlice starej matere spoznávali čaro starých príbehov autorov obidvoch regiónov. Nosnou témou podujatia bola práca s literatúrou regionálnych autorov, spoznávanie jej hrdinov, prehĺbenie si vedomostí z oblasti histórie, geografie a prírodopisu obidvoch spriatelených regiónov.

Pätnásť malých klubákov a pätnásť senioriov Klubu ručných prác pri OKS a Denného stacionára Klubu dôchodcov v Dolnom Kubíne si užili počas druhého septembrového piatka nezvyčajné nočné stretnutie nazvané Noc literatúry. Vystúpenie detského folklórneho súboru Kolovrátok rozozvučalo každý kút knižnice, nohy nocujúcich podupkávali do taktov harmonikára, v pásme hovoreného slova si nocľažníci rozprávali o svojom rodnom kraji, v tvorivej dielni spoznávali šikovnosť čipkárky, vyrábali si domček pre ihly. V truhlici starej mamy listovali v starých, už skoro zabudnutých príbehoch, svoju fantáziu prebudili pri písaní strašidelných príbehov. Podujatie bolo súčasťou projektu Na jeseň nie je dôvod na tieseň, ktorý sa uskutočnil vďaka grantovému programu Zelená pre seniorov Nadácie Orange.

Alena Javorková – koordinátorka nočných čítaní
Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Ako malí Dolnokubínčania Osmijanka z Hruškovej 25 na Orave konečne vyosmičkovali...

Čítame s Osmijankom
Pridaj sa aj ty?

Klub pána Osmijanka

Už po tri roky v Oravskej knižnici A. Habovštiaka knihuľka Ala podnikla od novembra 2011 do apríla 2012 s malými čitateľmi dolnokubínskych škôl dobrodružné čitateľské putovanie svetom fantázie v príbehoch M. Grznárovej, Kristy Bendovej, A. A. Milneho, M. Váleka, S. Chalupku, P. Karpinského, M. Ďuríčkovej, Ľ. Feldeka, P. Dobšinského, J. Uličianskeho, A. Nanetiovej, A. Gregušovej, D. Dušeka. V jubilejnom, 8. ročníku celoslovenskej čitateľskej súťaže pod názvom Čítame s Osmijankom – Pridaj sa aj ty! stodvadsaťosem malých druhákov a tretiakov zo ZŠ Janka Matúšku a ZŠ Petra Škrabáka povyrástlo o dôležité čitateľské centimetre. Pri čítaní veselých príhod Maťka Kubka na salaši spoznali v knihe veľa nových, doteraz neznámych slov, víle Olinke osušili slzy, Osmijakovi zmajstrovali ma-

kety salašov, zahrali si divadielko o tom, ako dievčatko Máša prekabátilo medveďa zo známej ruskej ľudovej rozprávky Drevený zámoček, putovali svetom encyklopédií o zvieratkách, kde hľadali informácie o svojom obľúbenom macíčkovi, brumlíčkovi, chlpáčikovi, stretli sa s rôznymi rozprávkovými potvorami, raráškami, škriatkami, z ktorých im išiel aj strach a hrôza po chrbte – Valibukom, Ťukťukom, Panpulónmi, zažili dobrodružstvo s prašiškriatkom Celestínom, pod ich šikovnými rúčkami vyrástli prekrásne bábky jednej najobávanejšej potvory – Gevenduchy a iných strašidiel, do odpadnutia sa hrali so slovami, smiali sa na slovenských prísloviach, svoje jazýčky ohýbali pri slovných hračkách s názvami svojho mesta, rieky, pohoria, mena, hádanky sa stali ich vernými kamarátmi, pod vlastnoručne vyrobeným klobúkom pána Andersena a muchotrávkou čítali svoje obľúbené knihy. Rozprávka Soľ nad zlato im prezradila, čo je najvzácnejšie na svete, hľadali a Osmijakovi predstavili svoju vysnívanú krajinu, kde ľudia majú radi poriadok, čistotu a krásu - Floráviu, do Bratislavy putovali fotografie pekne upravených miest v ich rodnom meste, zažili spanilú jazdu na motokáre s dednožkom, deduškom a dedočkom v knižke Operácia Orech a iné dedkoviny, ich srdiečko potešili láskavé príbehy Babky na rebríku, očarili ich príbehy deduška Ottaviana a babičky Teodolindy z knihy Môj dedko je čerešňa, pátrali po zaujímavých príbehoch z detstva svojich rodičov a starých rodičov, Osmidunčovi predstavili svoj obľúbený strom, zahrali sa na detektívov pri pátraní po kom majú krásny hlas, tvár, nadanie na spievanie, kreslenie a šport, vyrobili originálne jabĺčkové, kvetinkové rodostromy.

Za odmenu v Banskej Štiavnici

Usilovne pracovali ako včielky, a ich veľkým snom bolo prekvapiť a zaujať svojimi originálnymi dielkami Osmijanka a odbornú porotu, ktorá každoročne udeľuje nielen hlavnú cenu - celodenný zájazd ale aj knižné dary a hry pre 24 kolektívov z celého Slovenska. Šťastie sa unavilo a konečne sa Osmijanko v ôsmych ťažkých otázkach na Orave vyosmičkoval - knihuľka Ala získala s III. C a II. C zo ZŠ Janka Matúšku hlavnú cenu – zájazd do Banskej Štiavnice a s dvoma tretiackymi triedami zo ZŠ P. Škrabáka v Dolnom Kubíne výborné 17. miesto.

A tak sa dolnokubínskym Osmijankom splnil veľký sen, ktorý sa 26. júna premenil na skutočnosť, v tento deň zažili s tetou Biznárovou a tetou Števkovou v Banskej Štiavnici veľké osmijankovské dobrodružstvo pri ochutnávaní marcipánovej torty v Banskom múzeu, v tvorivých dielňach piekli voňavý chlebík, navštívili skanzen v prírode, sfárali do podzemnej bane, navštívili nádvorie Nového zámku, zažili veľa humorných situácií, utužili sa ich kamarátstva. Aj keď Osmidunčo v tomto ročníku už od radosti so stretnutia dokrútil chvostíkom, nebude oddychovať a určite si pre nadšené deti v ďalšom ročníku súťaže chystá s Osmijankom ďalšie literárne prekvapenia, na ktoré sa aj Orava teší.

Putovanie detí svetom kníh, ich priateľstvo s knižnicou a knihuľkou Alou po súťaži neskončilo, vytrvalí osmijankovia zostali Osmidunčovi a Osmijankovi aj naďalej verní a spolu sa stretávali aj naďalej. Vďaka podpore Nadácie Orange vznikol pre nich pri detskom oddelení v júni nový super klub „zúrivých čitateľov“ pod

názvom Klub pána Osmijanka. Osmijankovské šikovné rúčky, ich literárne a čitateľské zručnosti spoznali ich noví kamaráti – seniori v Dennom stacionári a v Klube ručných prác pri OKS v Dolnom Kubíne. V spoločných čitateľských dielňach Z truhlice starej mamy spoznali regionálne povesti a rozprávky B. Mikšíkovej, P. Hubu, E. Kurjakovej, M. Karcola, tvorivé dielne boli zamerané na tvorbu záložiek, ihelníčka, vyšívanie vianočných pozdravov pre svoje babičky, počas spoločnej Noci literatúry spoznali prostredníctvom vystúpenia detského folklórneho súboru Kolovrátok zvyky, tradície a tance svojho regiónu, netradičné remeslá im predstavili ľudoví umelci – rezbár, čipkárka, výrobca syrových korbáčikov. Ich stretnutia pravidelne aj naďalej každý mesiac oživujú dianie v knižnici, zažívajú spoločné chvíle pri sánkovačkách, majstrovaní vtáčích búdok, modelovaní rozprávkových postavičiek, ilustrovaní nových príbehov. Klubáci svojimi aktivitami pútajú pozornosť aj iných návštevníkov oddelenia.

Spoločné kamarátske stretnutia, ktoré boli zamerané na výmenu literárnych vedomostí, na podporu čitateľských zručností, na rozšírenie si vedomostí z histórie a súčasnosti regiónu, jeho zvykov a tradícií, podporu manuálnych remeselníckych zručností súčasnej mladšej generácie, nadviazanie vzájomných priateľských vzťahov medzi najmladšou generáciou a seniormi priniesli všetkým zapojeným veľa úsmevných situácií, nových priateľov medzi najmladšou generáciou a seniormi.

Alena Javorková – oddelenie pre deti a mládež
Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Z knihovníckej kapsičky nápadov...

Keď sa uchá na knihuľkinej kapsičke rozhodnú zaštrajkovať a ťarchu kníh odmietnu niesť, stávajú sa aj veci zazračné a pre detských čitateľov užitočné, s veľkým osohom – do ich rúk sa zatúlajú knihy dovtedy aj možno pre nich neznámych spisovateľov, do nosa ich ťuknú v kapsičke ukryté super nápady knihuliek na získanie diplomov za naj čitateľa, naj Vševedka, naj lesné zvieratko, na získanie knižných odmien, malých lízaniek, záložiek.. ale hlavne stávajú sa veci zázračné, osožné, knihy sa pre nich stanú tým najväčším ZÁZRAKOM! A tak sa spoločne aj s kamarátmi stretnú možno aj....19. septembra, keď sa prihodilo...

Beseda s autorkou detských kníh Danušou Dragulovou - Faktorovou

19. september sa v Oravskej knižnici stal ZÁZRAKOM pre všetky súťaživé dolnokubínske deti, ktoré každoročne povyrastú o veľké čitateľské centimetre pri čítaní do „odpadnutia“. Ich celoročné putovanie svetom fantázie v knihách slovenských a svetových spisovateľov, lúskanie rôznych kvízových súťažných otázok, starostlivosť o zapožičané knihy, dodržiavanie výpožičnej doby bolo v tento deň odmenené

slávnostným vyhlásením výsledkov o Kráľa čitateľov za rok 2011. Knihuľky vo finále súťaže pre 20 detí v dvoch kategóriách (do 10 rokov a od 10-15 rokov) pripravili nielen škatuľu odmien, ale vďaka podpore Ministerstva kultúry SR aj ich naživo stretnutie s autorkou detských kníh Danušou Dragulovou – Faktorovou. Medzi súťažiacimi panovalo veľké napätie do poslednej chvíle, kedy boli odtajnení víťazi v obidvoch kategóriách - Stela Bogáňová a Rebeka Prílepková. V doprovode knihuľky Aleny reprezentovali oravských čitateľov na Celoslovenskom sneme Kráľov čitateľov v Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove.

Knihuľky v knižnici sa v spolupráci so SNK v Martine, Slovenskou sekciou Medzinárodnej únie pre detskú knihu (IBBY), OZ Kniho Brána, OZ Fanfáry **v** celoslovenskej čitateľskej ankete Zlatá rybka – Detská kniha roka každoročne zahrajú s čitateľmi aj na troch pátračov a spáchali pre nich ďalší veľký ZÁZRAK, keď v regáloch a vo svojich hlávkach pátrali po knihe, ktorej by dali, keby mohli, titul „najlepšia, najzábavnejšia kniha roka“. Cieľom veľkého celoslovenského pátrania je podporiť u detí záujem o čítanie pôvodnej slovenskej tvorby pre deti a mládež. Pri hlasovaní o najobľúbenejšie detské knihy pritom nezáleží na tom, či ide o najnovšiu knihu, obľúbeným autorom môže byť aj niekto z minulého storočia. Každoročne je snahou knihuliek podporiť svojich detských čitateľov, aby sa učili vyjadriť svoj názor a podporiť ich záujem o kultúru. Najdôležitejšiu úlohu v ankete zohrávajú knižnice so svojimi knihovníkmi. Super akcia spája knihuľky a deti, vytvára priestor k vzájomnej komunikácii medzi nimi, kde sa vzájomne obohacujú o svoje čitateľské zážitky. Deti vypĺňajú meno spisovateľa a ilustrátora svojej obľúbenej knihy. Aj pomocou takejto akcie sa napríklad pri často vydávaných autoroch dá zistiť, ktorá kniha je medzi detskými čitateľmi najznámejšia alebo najobľúbenejšia. Pátranie sa v roku 2012 tak čitateľom zapáčilo, že vytvorili asi aj rekord na Slovensku... zapojilo sa ich až 810, zlatá rybka im však nesplnila, tak ako pomaly každoročne vysnívanú odmenu za pátranie – veľký balík kníh. Nič to za to, podarí sa v tomto roku 2013!

Rozprávame si rozprávku

A o tom, že v knižnici z regálov plných rozprávkových, básničkových, príbehových, pesničkových, bájkových kníh sem-tam vykúka aj ZÁZRAK v podobe NAJ LESNEJ KNIHY, plnej stromov, zvieratiek, básničiek, lesných zvukov, jeho šumenia, malí pátrači zistili pri super akcii – interaktívnej hodine čítania, vyplňovania pracovných listov, ukážok rôznych rekvizít (parôžkov, vypreparovaných kožušín, vábničiek na lesnú zver, medailí z poľovníckych súťaží, semienok rastlín) s troma lesníkmi z Národného lesníckeho centra vo Zvolene. Vďaka tomuto celoslovenskému projektu zameranému na podporu zvyšovania enviromentálneho povedomia aj u detí a ich pozitívneho formovania smerom k lesu a lesníctvu pod názvom Les ukrytý v knihe**,** 278 zapojených detí – čitateľov ZŠ a MŠ mesta Dolný Kubín počas mesiacov apríl – máj v rôznych činnostiach zameraných na prírodu: hodiny zážitkového čítania na prepojenie človeka s lesom, ochranu lesa človekom – S Alou do prírody, Stromy poznania, Obrázky z prírody, výtvarných dielňach, hodín hlasného čítania, kvízov spoznali povolanie lesníkov, fungovanie prírody ako celku.

Svoje literárne a výtvarné zručnosti predviedli pri tvorbe spoločných NAJ LESNÝCH KNÍH.

Zaujať v dnešnej dobe počítačov, MP3, RPG hier piatakov a šiestakov a spáchať pre nich nejaký ZÁZRAK tak, aby mu aj naoko uverili a aspoň na malú chvíľu spozorneli, sa viac menej úspešne darí knihuľkám pri regionálnej literárnej súťaži pre piatakov a šiestakov ZŠ pod názvom Knižný Vševedko. Každoročne súťažiaci riešia písomný test, víťazi jednotlivých tried sa stretávajú pri vyhodnotení v knižnici, kde sú ich vedomosti odmenené knižnými cenami. Na počudovanie ich každoročne potrápia chytáky - otázky zamerané na slovenskú literatúru, ktorú by mali poznať, keď boli malými čitateľmi a otázky zamerané na najnovšie knihy pre mládež. A tak sa potvrdzuje pravidlo, že víťazmi sa stávajú deti, pre ktorých je kniha najlepším priateľom, ktorí nečítajú len to prikázané. Tohtoroční víťazi Alžbeta Smoleňová a Simona Žofajová reprezentovali 25.10. 2012 knižnicu na krajskom kole tejto súťaže v Liptovskej knižnici G. F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši.

Knihuľkina kapsička sa každoročne po vysypaní nanovo novými nápadmi naplní, uši sa prišijú a jej poslanie pokračuje...

Alena Javorková – oddelenie pre deti a mládež
Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Autorka detských kníh Danuša Dragulová – Faktorová s víťazkami súťaže Kráľ čitateľov 2011

Mikroprojekt Kultúra nás spája

Spolupráca Oravskej knižnice Antona Habovštiaka a Regionálnej knižnice v Karvinej pokračuje v poradí tretím spoločným projektom pre malých i veľkých čitateľov, ktorý tentoraz nesie názov Kultúra nás spája. Tento mikroprojekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom. Začal sa v septembri 2012 a bude trvať do júna 2013.

Podobne ako predchádzajúce projekty i tento pozostáva z viacerých aktivít. Tou prvou bolo vydanie materiálov s regionálnou tematikou – kartových kvízov o Orave a Moravsko-sliezskom kraji a biografických letákov o osobnostiach partnerských regiónov. Z oravských dejateľov dostal priestor zberateľ kníh Vavrinec Čaplovič, básnik Rudolf Dilong, herec a režisér Ján Jamnický, spisovateľka Mária Jančová a fyzik a pedagóg Ivan Branislav Zoch. Partnerský región reprezentujú osobnosti historické i súčasné. Čitatelia sa dozvedia zaujímavé fakty o živote a diele pesničkára Jaromíra Nohavicu, autorky kníh pre deti Zuzany Pospíšilovej, tenistu Radka Štepánka, učiteľa národov Jana Amosa Komenského i hudobného skladateľa Leoša Janáčka. Kartové kvízy sú určené predovšetkým deťom, ktoré prostredníctvom 100 otázok a odpovedí hravou formou spoznajú svoj i partnerský región.

Česko-slovenská Noc v knižnici

V poradí druhým podujatím projektu bolo nočné čítanie v priestoroch Oravskej knižnice A. Habovštiaka. V noci z 26. na 27. októbra 2012 si šesť knihovníčok z oboch knižníc pripravilo pre 10 českých a 10 slovenských detí pestrý a zároveň náročný program. Ten odštartovala zábavná zoznamka, vďaka ktorej sa malí spolunocľažníci spoznali a odhodili počiatočný ostych. Nasledovala návšteva Oravskej galérie, kde deti zaujala stála expozícia prezentujúca dielo oravského rezbára Štefana Siváňa. Najväčší ohlas však mala výstava Modrý kryštál s mottom Spoločne môžeme spraviť vesmír lepším miestom pre každého inštalovaná v pivničných priestoroch, ktorú pripravili ich rovesníci, žiaci jednej zo základných škôl z Dolného Kubína. Po návrate z galérie sa v knižnici deti v tvorivej dielni zahrali na aranžérov a za asistencie pani knihovníčok si vyrobili z javorových listov farebné kytičky ruží.

Nosnou témou podujatia boli strašidlá z oravských povestí. A malí čitatelia sa s nimi zoznámili hneď v nasledujúcej úlohe. Zážitkové čítanie Pod lampou, pri ktorom deti nahlas čítali úryvky z kníh svojim kamarátom, bolo zamerané na strašidelné povesti z Oravy od regionálnych autorov. Následne sa pokúsili sami vytvoriť vlastný strašidelný príbeh, a viacerí sa presvedčili, že to veru nie je také jednoduché.

V rámci tvorivých dielní si deti z papiera podľa vlastnej fantázie vytvárali hrôzostrašné i smiešne masky strašidiel a strašidielok, ale tiež záložky do kníh a diplomy pre účastníkov Noci v knižnici. Svoje vedomosti o partnerských regiónoch si mohli otestovať v zábavnom vedomostnom kvíze. Najlepší z nich boli odmenení tiež vecnými cenami. Voľný čas po ukončení všetkých úloh mohli deti

stráviť pri spoločenských hrách s novými kamarátmi či čítaním si knižiek. Tí najodvážnejší, ktorí sa ešte chceli trochu báť, si mohli vychutnať strašidelnú knihu v samote medzi vankúšmi v originálnej skrini na tiché zážitkové čítanie. Po toľkých zážitkoch sa mnohým ani nechcelo „do postele“ a veru nejeden rodič by mal problém ratolesť uložiť. Naše pani knihovníčky však našli jednoduchý a účinný recept – rozložiť si spacák či ľahnúť si na matrac medzi police v knižnici – to sa len tak nevidí! A o tom, že sa takéto nocovanie deťom náramne páčilo, niet pochýb.

Podujatie Noc v knižnici sa pravidelne stretáva s veľkým záujmom u detí, ktoré naň ešte dlho po skončení spomínajú. Tajomná atmosféra nočnej knižnice, zaujímavé úlohy, súťaže a noví kamaráti dokážu deti vtiahnuť do sveta kníh a fantázie, spoznať radosť zo vzájomného objavovania a poznania nových vecí.

Počiatočné očakávanie a radosť zo zažitého odrážajúce sa v detských očiach boli tou najlepšou odmenou pre všetkých, ktorí deťom nevšedný zážitok sprostredkovali.

Účastníci Noci v knižnici

Vianočný pozdrav pre knižnicu

V čase od októbra do decembra 2012 sa mohli deti základných škôl a základných umeleckých škôl zo Žilinského a Moravskosliezskeho kraja a zapojiť do medzinárodnej výtvarnej súťaže Vianočný pozdrav pre knižnicu, ktorú v rámci mikroprojektu vyhlásila Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne v spolupráci s Regionálnou knižnicou Karviná.

Celkovo sa súťaže zúčastnilo 698 detí zo Slovenska a Českej republiky. Ich úlohou bolo vytvoriť

vianočný pozdrav, pričom si mohli sami zvoliť motív a techniku práce. „Voľné ruky“, ktoré sme deťom dali, sa vyplatili. Malí výtvarníci boli naozaj kreatívni – využívali rôzne námety, materiály i techniku spracovania. Maľovali, kreslili, vyšívali, strihali, lepili, mimoriadnej obľube sa tešila tiež technika vyškrabávania do špeciálneho papiera, často sa využívali rôzne kombinované techniky. Niektorí použili i naozaj originálne materiály, ako napr. CD nosiče, medené drôtiky, koráliky, brúsené kamienky, čipku, rôzne textílie dokonca i cestoviny. Práce detí postupne doslova zaplnili zasadaciu miestnosť Oravskej knižnice. Odborná porota v zložení Mgr. Anna Čierna, Mgr. art. Anna Fabiánová a Mgr. Anna Gajdošíková mala pred sebou náročnú úlohu – vybrať tri najkrajšie a najoriginálnejšie práce detí zo Slovenska a tri práce detí z Českej republiky, ktorých autori si odnesú diplom a vecné ceny, a tiež rozhodnúť o ďalších desiatich ocenených, ktorí získajú čestné uznanie.

Hneď ako porota rozhodla, začal sa kolotoč telefonátov a e-mailov – so zámerom pozvať autorov ocenených prác na vyhodnotenie súťaže a odovzdanie cien. Najlepšie práce zároveň putovali do grafického štúdia a tlačiarne, kde po naskenovaní poslúžili ako podklad pre vydanie skutočných vianočných pozdravov a kartových kalendárikov na rok 2013.

Knihovníčky A. Javorková a T. Polečová s ocenenými J. Haťapkovou a T. Tarjányiovou

Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa konalo v predvianočnom čase 19. decembra 2012 v priestoroch náučného oddelenia Oravskej knižnice. Diplom za najlepšie stvárnenie témy získali Júlia Haťapková, Júlia Mastráková, obe zo ZUŠ Petra Michala Bohúňa a Terezka Tarjányiová, ktorá navštevuje ZUŠ Ladislava Árvaya v Žiline. Z českých detí porota diplomom ocenila žiakov karvinských škôl Richarda Kršíka zo ZŠ U Studny, Elišku Sikorovú zo ZUŠ Bedřicha Smetany a tiež Jana Urnera zo ZŠ U Studny. Čestné uznanie získali (v abecednom poradí): Imelda Hubčíková, ZŠ Janka Matúšku, Dolný Kubín; Klára Kopsová, ZUŠ Bedřicha Smetany, Karviná; Klaudinka Kořalníková, Ivanka Kutešová, obe ZŠ Martina Kukučína, Dolný Kubín; Bárča Lovětínská, ZŠ Mendelova, Karviná; Beátka Luptáková, ZŠ Vyšný Kubín, Adelka Sobčáková, ZUŠ Petra Michala Bohúňa, Dolný Kubín; Lucia Šimeková, ZŠ Janka Matúšku, Dolný Kubín; Peter Šušota, ZŠ Zázrivá; Marcela Šuvadová, ZŠ Martina Kukučína, Dolný Kubín; Michaela Valentová, ZŠ a MŠ Prameny, Karviná; Lenka Zápotočná, Linda Anna Zubeková, ZŠ Martina Kukučína, Dolný Kubín. Keďže kvalitných prác bolo oveľa viac, rozhodla sa knižnica osobitne oceniť najlepšie deti zo všetkých zúčastnených škôl.

Sprievodným podujatím bola vernisáž výstavy detských prác, kde si návštevníci mohli prezrieť i vydané materiály. Po skončení vernisáže bola výstava presunutá do klubových priestorov detského oddelenia, kde bola prístupná pre čitateľov i návštevníkov knižnice do konca januára 2013.

Chcel by som vysloviť poďakovanie pedagógom ZŠ a ZUŠ, ktorí venovali tejto aktivite čas v rámci svojich vyučovacích hodín, realizátorom na slovenskej i českej strane, ale najmä všetkým deťom, ktoré sa výtvarnej súťaže zúčastnili.

Mikroprojekt pokračuje hodinami regionálnej výchovy, literárnou súťažou pre deti a uzavrie ho poznávacia exkurzia do Karvinej.

Spracoval **Marián Karcol**

Na jeseň nie je dôvod na tieseň

Nadácia Orange

Túto jeseň naozaj nebol dôvod na tieseň – okrem príjemnej klímy sa o to svojou troškou pričinila i Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne cyklom podujatí pre detských členov Klubu pána Osmijanka, širokú verejnosť, ale najmä pre seniorov v rámci projektu s rovnomenným názvom Na jeseň nie je dôvod na tieseň.

V truhlici starej mamy sa neskrývali len knižky

V rámci projektu sa realizovalo niekoľko rôznorodých aktivít. S veľkým záujmom detí sa stretlo založenie Klubu pána Osmijanka pri Oravskej knižnici. Počas tvorivej dielne si deti navrhli logo klubu, ktoré vďaka podpore nadácie s hrdosťou nosili počas jednotlivých aktivít projektu na členských tričkách. Lákadlom pre detských čitateľov, najmä tých najmenších, sa stala i truhlica plná kníh umiestnená na detskom oddelení knižnice, ktorá bola ústredným bodom aktivity s názvom Rozprávky z truhlice starej mamy. V rámci nej si starí rodičia, rodičia a deti čítali z knižiek umiestnených v knižnici, dotvárali nedokončené príbehy, vytvárali vlastné záložky do knihy a pod. Stretnutia pod vedením „krstnej mamy“ Klubu pána Osmijanka p. Otílie Štepitovej prispeli k zmysluplnejšiemu využívaniu voľného času detí.

Ďalšou aktivitou boli Tematické stretnutia seniorov a detských členov Klubu pána Osmijanka v priestoroch knižnice. V rámci stretnutia Kniha môjho detstva sa deti od seniorov dozvedeli o rozprávkových knižkách, ktoré v svojom detstve čítali, hrdinoch a príbehoch, ktoré obľubovali, o tom, ako trávili svoj voľný čas, keď neexistovali počítače, počítačové hry, internet a ďalšie technické novinky súčasnosti. Recipročne deti predstavili knihy, ktoré prečítali a najviac ich zaujali. Ďalšie tematické stretnutia boli zamerané na spoznávanie tradícií a zvykov. Deti sa oboznámili s pre ne už neznámymi pojmami a zvykmi a ich pôvodným významom. Stretnutia tiež poskytli deťom priestor na získanie praktických zručností prostredníctvom tvorivých dielní zameraných na ukážky typických ručných prác, resp. remesiel (vyšívanie, čipkárstvo, výroba ozdôb z prírodného materiálu a pod.). Spoločné stretnutia prispeli k vytváraniu dobrých vzťahov medzi generáciami, vzájomnému pochopeniu, rozvoju empatie a úcty k starším.

Medzi obľúbené aktivity knižnice patria už tradične nočné čítania, oproti minulým akciám sa v polovici septembra Noci literatúry zúčastnili okrem detí aj seniori. Nosnou témou podujatia boli strašidlá z oravských povestí a rozprávok. Členovia Klubu pána Osmijanka a tí skôr narodení sa navzájom oboznámili so svojimi obľúbenými strašidelnými príbehmi, deti si pripravili úryvky z kníh, seniori si zaspomínali na strašidelné príbehy svojho detstva. Pre zúčastnených boli pripravené tvorivé dielne, v ktorých si deti za asistencie seniorov vytvorili vlastné masky, vyskúšali si rôzne ručné práce,

prostredníctvom hry boli zapojené do práce s textom, samé vymýšľali nové príbehy, dotvárali úryvky textov podľa vlastnej fantázie a podobne. Pripravená pre ne bola i súťaž, v ktorej si mohli otestovať svoje vedomosti zo slovenskej literatúry. Podujatie spestrilo vystúpenie detského folklórneho súboru Kolovrátok interpretáciou ľudových piesní regiónu. Najväčšiu odvahu a chuť nocovať v knižnici prejavili deti, no seniori si rozhodne neurobili hanbu a posledný z nich sa z deťmi rozlúčil až okolo polnoci.

Projekt vyvrcholil stretnutiami s troma slovenskými spisovateľkami v septembri a októbri. Naše pozvanie prijala Helena Boková, rodáčka z Liptova žijúca v Martine, Mária Ďuranová, ktorej kniha sa nestratila ani v slovenskej ankete Moja naj kniha, kde v konkurencii domácej i svetovej literatúry získala 69. miesto, a posledným hosťom bola spisovateľka Bea Bazalová, ktorej sa vďaka novému atraktívnemu titulu dostalo priestoru i v celoslovenských televíznych, rozhlasových a printových

Stretnutie seniorov so spisovateľkou Helenou Bokovou

médiách. Po skončení besedy nasledovalo slávnostné vyhodnotenie projektu a ocenenie najaktívnejších seniorov. Cena, ktorou bola knižná novinka p. Bazalovej s autogramom, odovzdávala seniorom samotná autorka spolu s detskými členmi Klubu pána Osmijanka. Akcia realizovaná v mesiaci úcty k starším bola milým vyvrcholením celého projektu.

Na záver chcem poďakovať všetkým organizátorom, ako aj všetkým účastníkom jednotlivých aktivít za úspešnú realizáciu projektu.

Tento projekt sa uskutočnil vďaka grantovému programu Zelená pre seniorov Nadácie Orange.

Spracoval **Marián Karcol**

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

S knihou nás baví svet

Naša knižnica sa v minulom roku opäť snažila pozvať nielen na návštevu nových i skalných detských čitateľov, ale ich aj aktívne zapojiť do mnohých aktivít pre nich určených. Dialo sa tak prostredníctvom projektu S knihou nás baví svet, ktorý sa uskutočnil s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Jednotlivé aktivity a podujatia boli zamerané a formou i obsahom prispôsobené predovšetkým žiakom ZŠ. Mladší žiaci si v rámci čitateľských dielní na hodinách hlasného čítania precvičovali a upevňovali čitateľské návyky, učili sa text počúvať,

Kľúč na otváranie knižiek získali v rámci čitateľských dielní aj prváci zo ZŠ A. Radlinského

porozumieť mu i zreprodukovať ho. Deti sa mohli oboznámiť s tvorbou súčasných autorov píšucich pre deti a predstaviť ich diela svojim kamarátom pri hlasnom čítaní, ale aj sami sa v tichu zahĺbiť do zaujímavej knihy.

Na hodiny hlasného čítania nadviazali tvorivé výtvarné dielne. Deti sa dozvedeli zaujímavosti o známych ilustrátoroch detských kníh, ako aj o výtvarných technikách, ktoré používajú pri práci,

a ktoré si sami mohli vyskúšať pri výtvarnom stvárnení rozprávkového príbehu. Z výtvarných prác vznikla pekná výstava, ktorá skrášlila detské oddelenie našej knižnice. Deti sa tiež oboznámili s komiksom – jeho históriou i najznámejšími hrdinami, a sami sa pokúšali komiks vytvoriť.

Tvorivé literárne dielne pre žiakov 1. – 6. ročníka ZŠ boli tematicky zamerané na súčasnú slovenskú literatúru pre deti, ľudové rozprávky, bájky a literatúru s regionálnou tematikou. V rámci jednotlivých aktivít žiaci dokončovali literárny príbeh a následne ho prezentovali pred spolužiakmi, vymýšľali vlastné povesti, básničky, riešili literárne hádanky a doplňovačky, prekladali nárečové výrazy do súčasnej slovenčiny, vysvetľovali a parafrázovali prečítaný text, porovnávali povesti a rozprávky, dramatizovali ľudové rozprávky a bájky. Mali možnosť pracovať samostatne, ale aj vo dvojiciach či skupinách, čím sa podporila ich schopnosť vyjadriť svoj vlastný názor, ale tiež schopnosť spolupracovať s druhými a rozvíjať komunikačné zručnosti.

Hodiny regionálnej výchovy pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ predstavili účastníkom život a dielo významných regionálnych osobností (P. O. Hviezdoslav, M. Kukučín, M. Figuli, J. Matúška, M. Hattala, A. Bernolák, A. Habovštiak a iní), oravské zvykoslovie k jednotlivým ročným obdobiam, ľudové remeslá a geografiu regiónu.

Malí anjelici so svojimi papierovými anjelikmi, ktorých si vyrobili počas výtvarných dielní

Počas letných prázdnin sa v rámci projektu uskutočnilo stretnutie záujemcov o fantasy a sci-fi literatúru na celonočnom podujatí v knižnici. Počas noci sa zúčastnení, študenti stredných a vysokých škôl, zapojili do literárneho workshopu na tému vzťahu sci-fi a filozofie, v hre FANGO pri vyplňovaní precízneho hracieho plánu z oblasti fantasy a sci-fi literatúry zažili veľa zábavy i humorných situácií, svoju fantáziu, kreativitu a zručnosť prejavili vo výtvarných dielňach, kde tvorili nezvyčajné postavičky kofolákov a maľovali na tričká, literárne zručnosti a kreativitu uplatnili v hre na kladných a záporných hrdinov a svoje vedomosti prejavili v kvíze o fantasy filmoch, knihách a ich hrdinoch.

Jednou z projektových aktivít bolo i vyhodnotenie súťaže Kráľ čitateľov za rok 2011. Do súťaže bolo zapojených 1219 detských čitateľov Oravskej knižnice Antona Habovštiaka v dvoch vekových kategóriách (do 10 rokov a od 10 do 15 rokov). Cieľom súťaže je podporovať čítanie a odmeniť deti, ktoré veľa čítajú a zapájajú sa do aktivít knižnice. Slávnostného vyhodnotenia sa zúčastnila slovenská autorka kníh pre deti Danuša Dragulová-Faktorová.

Vyvrcholením projektu boli stretnutia detí s tvorcami detských kníh. Okrem D. Dragulovej Faktorovej mali deti možnosť stretnúť sa so známym prírodovedcom a spisovateľom Miroslavom Sanigom, s významným ilustrátorom Martinom Kellenbergerom, so súčasnými autorkami detských kníh Martou Hlušíkovou, Gabrielou Futovou, Blaženou Mikšíkovou a historikom a literátom Petrom Hubom. Pre účastníkov stretnutí so spisovateľmi knižnica vytvorila záložky s informáciami o pozvaných autoroch a ich tvorbe, ktoré deti využili ako podpisové karty.

Množstvo zrealizovaných aktivít sa stretlo s veľkým záujmom a dobrým ohlasom u detí a mládeže. Dúfame, že kniha sa pre všetkých zúčastnených stala natoľko atraktívnou, že ju budú využívať čoraz častejšie, a to nielen v školských laviciach, ale aj vo svojom voľnom čase.

Spracoval **Marián Karcol**

ORAVSKÁ KNIŽNICA NA KNIŽNOM VEĽTRHU BIBLIOTÉKA/ PEDAGOGIKA 2012

Manželka Antona Habovštiaka Katarína podpisuje knihy podpredsedníčke Národnej rady Slovenskej republiky Erike Jurinovej

V dňoch 8. - 11. 11. 2012 sa konal medzinárodný veľtrh Bibliotéka/Pedagogika 2012. Pre knižnice Žilinského samosprávneho kraja zabezpečil zriaďovateľ samostatný výstavný stánok. Už v prvý deň, teda 8. 11. 2012 tu predstavila svoju knižnú produkciu i ukážky ostatnej edičnej činnosti Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne. V tento deň medzi 15.00 – 16.00 hodinou na PÓDIU 2 sa uskutočnila prezentácia z tvorby súčasných oravských literátov, víťazov súťaže Kniha Oravy.

Hosťom programu bola známa interpretka ľudových piesní, zaslúžilá umelkyňa Darina Laščiaková. Prítomným sa vyznala z lásky k rodnej Orave a zaspievala niekoľko ľudových piesní. Jej vystúpenie malo veľký ohlas.

V rámci programu vystúpili aj ďalší vzácni hostia – manželka Antona Habovštiaka p. doc. Katarína Habovštiaková a prihovoril sa aj zástupca Obce Oravcov v Bratislave.

Peter Huba

Stretnutie s konzulom Poľskej republiky

V piatok 10. mája 2013 sa v Oravskej knižnici uskutočnilo stretnutie s konzulom Poľskej republiky na Slovensku Grzegorzom Nowckim.

Podujatie pripravilo Občianske združenie POLONUS – Orava v spolupráci s Oravskou knižnicou, ktorá už dlhodobo rozvíja aktivity zamerané na slovensko-poľskú spoluprácu a pôsobí pri nej Poľský klub. Čitatelia poľskej národnosti žijúci na Orave ako aj záujemcovia o poľskú kultúru si môžu požičiavať knihy, časopisy a špeciálne dokumenty v poľskom jazyku.

Počas stretnutia mali návštevníci možnosť diskutovať s konzulom o možnostiach vzdelávania v Poľsku, štipendijných programoch vysokoškolského štúdia, možnosti vzdelávania v poľskom jazyku pod vedením profesionálnych lektorov vo víkendovej Poľskej škole v Žiline, vyučovania poľského jazyka a literatúry prostredníctvom internetu, získavania certifikátov a ďalších dokladov. Celá akcia prebiehala v neformálnej a priateľskej atmosfére. Na záver bola pripravená prehliadka historického centra mesta. Nášho vzácneho hosťa oslovili zaujímavé dejiny a množstvo historických osobností, ktoré pôsobili v Dolnom Kubíne.

Prezentácia knihy

Maximilián Račkay

V pondelok 13. mája 2013 sa v priestoroch náučného oddelenia zišli čitatelia zaujímajúci sa o dejiny nášho regiónu.

Autor Peter Huba prítomným predstavil svoju novú knihu *Maximilián Račkay.* Publikácia bola vydaná v rámci medzinárodného projektu *Vzájomné kultúrne inšpirácie – tradične i inovatívne* spolufinancovaného Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013. Predstavuje život a dielo maliara Maximiliána Račkaya (1806-1872), ktorý je širšej verejnosti neznámy. Napriek tomu, že sa narodil a celý svoj život prežil na Orave, informácie o ňom sú viac než skromné. Cieľom autora bolo priblížiť rozsah diela a základné životopisné údaje umelca, ktorý zostal nedocenený a neznámy, hoci na jeho obrazy pozerajú v kostoloch tisíce ľudí. Kniha prináša informácie o rodnej obci maliara Zázrivej, jeho živote, tvorbe a Tvrdošíne, meste v ktorom tvoril a žil. Text je obohatený množstvom ilustračných fotografií oltárnych obrazov z kostolov Oravy, Liptova, Spiša a Poľska, portrétov, knižných ilustrácií a výjavov zo života oravského človeka. Historicky cennými sú predovšetkým vyobrazenia krojov a odevov jednotlivých sociálnych skupín žijúcich na Orave, či už ide o jednoduchý ľudový odev mužov, žien a detí, ale aj odevy zemanov. Na záver programu sa uskutočnila autogramiáda.

Obidva príspevky spracovala
Miriam Kazimírová

ŽILINSKÝ samosprávny kraj
Oravská Knižnica
PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKÁ REPUBLIKA ČESKÁ REPUBLIKA 2007 2013
EURÓPSKA ÚNIA EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA SPOLOČNE BEZ HRANÍC
TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNY K • R • A • J
FOND MIKROPROJEKTOV

Literárna súťaž Päť slov/Pět slov

Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne a Regionální knihovna Karviná pripravili pre žiakov 6. – 9. ročníka základných škôl a 1. – 4. ročníka osemročných gymnázií z obidvoch partnerských regiónov literárnu súťaž Päť slov/Pět slov. Ako už názov súťaže napovedá, úlohou mladých literárnych talentov bolo vytvoriť príbeh ľubovoľného žánru, ktorý bude obsahovať päť slov z vybranej povesti partnerského regiónu. Príbeh, ktorý vytvárali slovenské deti, bol vymedzený slovami z povesti karvinskej autorky Libuše Kolkovej (zbojník, babka, chamtivosť, vajcia, dukát), české deti sa museli popasovať zo slovami (věštkyně, kočka, chodba, hrad, hledat), ktoré tvorili jadro príbehu povesti z pera oravského historika a literáta Petra Hubu. To všetko na deti čakalo v rámci literárnych tvorivých dielní, kde si následne mali možnosť porovnať vlastné príbehy s pôvodnou povesťou metódou hlasného čítania. Tvorivých dielní sa zúčastnilo viac než 700 žiakov zo Slovenska a Českej republiky, do ďalšieho kola postúpilo 112 súťažných prác, z každého regiónu napokon odborná porota vybrala tri najlepšie práce, ktorých tvorcovia získali okrem diplomu i pekné ceny. Ďalších 11 detí získalo za svoje práce čestné uznanie. Zo slovenských detí porotu najviac zaujala práca Henriety Gaššovej, žiačky VIII. A zo ZŠ Zázrivá, druhé miesto získal Róbert Pápež (VI. B) a tretí skončil Adam Senko (IX. A), obaja zo ZŠ Petra Škrabáka v Dolnom Kubíne. Prvenstvo medzi súťažiacimi z Českej republiky získala jednoznačne Magdalena Szyja, žiačka siedmeho ročníka zo ZŠ a MŠ s poľským jazykom vyučovacím Karviná, druhú najlepšiu prácu napísala šiestačka Klára Klimšová, ktorá sa zúčastnila tvorivých dielní prostredníctvom Knižnice Orlová a treťou ocenenou sa stala Eliška Byrtusová zo VI. B ZŠ Mendelova Karviná. Šesť ocenených prác si môžete prečítať aj Vy, milí čitatelia. Prajeme Vám príjemné čítanie.

* * *

Henrieta Gaššová

Nedomiešaný čaj

Imbecil. Vedela som, že nepríde. Nikdy neprišiel. Vždy som preňho bola nepodstatná, aj keď som jeho sestra. Keby Martin nešiel na medové týždne, tak by určite prišiel, pretože na rozdiel od svojho brata ma má rád takmer ako Silviu, svoju vyvolenú, s ktorou si dosť dobre rozumieme. Nie sme ani výlučné nepriateľky, ani sladké kamarátky, tak neutrálne. Keby on mohol prísť, túto premiéru – Chamtivosť zbojníka Tomáša – by sme si fakt užili. Začína sa už o hodinu a môj „drahý“ brat Rasťo tu

ešte stále nie je, a to už pijem druhú horúcu čokoládu. Ide neskoro, pretože sme mali ísť ešte mamke kúpiť darček na oslavu, ktorá bude už túto sobotu. Monika ešte nezačala ani vypekať tú veľkú tortu, na ktorú treba toľko vajec, že ani ten veľký počet sliepok, ktoré mama chová, na to nebude stačiť. Aj keď je Monča, moja super sestra, cukrárka, ktorá vie divy, vždy robí veci na poslednú chvíľu. Aj keď to vždy dobre dopadne, tentoraz o tom začínam silno pochybovať. Je šťastne vydatá za Marcela Rusnáka a majú spolu dve 14-ročné dvojičky, ktoré ma evidentne zbožňujú. Zvoní môj mobil. Aj keď ho mám už od Vianoc, nemôžem si stále naň zvyknúť. Rasťo. Kto iný. Zase dačo vyviedol alebo akože mešká. „Kde trčíš?!“ zvrieskla som naňho dosť hlúpym tónom, ktorý vôbec nepoužívam. V pozadí som započula známy smiech, ale nechala som to tak. „No tak Ela, sestrička, nerozčuľuj sa hneď, len neprídem na tú premiéru,“ odpovedal s úplnou spokojnosťou v hlase. „Čože? Prečo?“ začala som panikáriť. „No veď babka volala, chce s niečím pomôcť, ale ja ti ... no, doveziem ti niekoho, s kým tam pôjdeš, okej?“ „No ak to je spoľahlivejšie stvorenie ako ty, tak v pohode, len sem už príď!“ To nie je možné, vždy musí niečo preonačiť, ale som fakt zvedavá, koho dovezie. No nič, pálim von, dúfam, že o chvíľu je tu.

Auto už stálo pred cukrárňou a pri ňom len Rasťo, nikoho iného som tam nezbadala. Zrazu som nič nevidela a zacítila som na očiach a tvári niečie studené ruky. „Filip,“ zašepkala som, aby ma mohol počuť len môj Filip. Tak dlho tu nebol! Je to presne pol roka a 6 dní. Bez neho prázdne dni. Tiché, smutné, chladné... Ale je tu, to je dôležité. Rýchlo som sa obrátila, aby som ho mohla silno objať. Chvíľu som sa mu pozerala do tváre, mal o bylinku dlhšiu briadku ako predtým, ale bol stále rovnako krásny. Silno, asi až prisilno, som ho objala, až zastonal. „Ela,“ tiež šepkal. „Prečo si mi nič nepovedal?“ začala som mu to vyčítať. „Malo to byť prekvapenie.“ „Aha, jasné, to je jedno, hlavná vec, že si tu.“ Znova som ho objala, ale už nie tak tuho a pritom som si všimla, ako po nás čučí Rasťo a usmieva sa, ani čo by mu cestu dukátmi vyložil. Keď si všimol, že ho pozorujem, hneď nasadol do auta. Filip ma chytil za ruku a šli sme smerom za cukráreň. Myslím, že mieril pod veľkú lipu, ktorá sa týči pri veľkom zelenom športovom ihrisku. „A čo premiéra a mamin darček, veď...“ nedopovedala som, pretože mi skočil do reči. „Rasťo ide s novou frajerkou na premiéru a Monika darček vyberie s Marcelom.“ „Uf,“ nič iné zo mňa nevyšlo. Znova sme sa pohli. „Ideálne miesto na rozprávanie,“ vyslovila som nahlas svoju myšlienku. „Ideálne miesto aj na niečo iné a omnoho dôležitejšie, nemyslíš?“ „Na čo myslíš?“ nepochopene som sa spýtala, ale neodpovedal, len sme šli ďalej. Už sme stáli pod našou lipou. Chcela som si sadnúť a uložiť sa do jeho náručia, ale potiahol ma nazad. Celá táto chvíľa mi pripadala nejaká napäto uvoľnená. Asi ja som bola napätá a on bol uvoľnený. A vtom spustil. „Ela Lingusová, vezmeš si ma?“

Róbert Pápež

Povesť o Jurajovi Jánošíkovi

Za čias Juraja Jánošíka sa žilo ťažko. Jurko vyrastal v dedine Terchová so svojimi rodičmi a starým otcom, ktorý ho naučil žonglovať s vajcami. Celé dni behal po lúkach so svojimi kamarátmi.

Jedného dňa, keď išiel cestou domov, našiel zlatý dukát pohodený pri ceste. Zdvihol ho a veľmi sa mu potešil. Už si predstavoval, ako svojej mamke kúpi šatku, ktorá sa jej tak veľmi páčila. No peňazí nebolo nazvyš, a tak si ju nemohla dovoliť kúpiť. Vzápätí stretol zemepána, ktorý mu peniaz zobral. Jurko si povedal, že sa mu pomstí.

Čas plynul a z Jurka sa stal statný mládenec. Zemepáni chudobu stále utláčali, čo sa Jurajovi nepáčilo, a tak sa dal na zboj. Stal sa z neho chýrny zbojník, ktorý chamtivých pánov okrádal

o peniaze a rozdával ich chudobným ľuďom. Bol veľmi prešibaný, múdry a spravodlivý. Ľudia ho mali veľmi radi, ale jeho rodičom sa to nepáčilo. Báli sa, že ho páni chytia a zabijú. Juraj mal aj krásnu frajerku, ktorá sa volala Žofka. Tajne sa s ňou stretával v chalúpke pod lesom, kde radi chodili aj zemepáni na dobré víno. Juraj sa vždy vedel dobre zamaskovať tak, aby ho nik nespoznal. A v prezlečení si vypočul, čo páni chystajú, a tak bol pripravený na ďalší zboj. Páni boli veľmi nahnevaní, pretože sa im Juraja nedarilo chytiť. Nastražili mu preto pascu. Podplatili babku špiónku a tá vyzvedela od Žofky, kedy a kde sa majú s Jurajom stretnúť.

Bola nedeľa. Žofka mala obed uvarený, učesala si dlhé vlasy, do ktorých si vplietla belasú stuhu. Takto vychystaná čakala na Jurka pri kuríne. Keď bolo slnko najvyššie, Jurko hladný vošiel do chalupy. Žofka sa práve vracala s plným náručím vajec. Zrazu pes začal silno štekať, Žofka sa veľmi zľakla a vajíčka jej popadali na zem. Všetky sa rozbili. Do chalupy vošli vojaci a Juraja chceli chytiť. Jurko sa rozbehol, no šmykol sa na vajíčkach a vojaci ho chytili. Uväznili ho a chceli od neho všetky poklady, čo im kedy bol ukradol. No on ich rozdal chudobným ľuďom a jemu nezostalo nič. Po hroznom mučení ho pre výstrahu obesili na hák. Žofka od žiaľu zomrela, a tak zostala po Jurajovi len táto povesť, ktorú si ľudia rozprávajú až dodnes.

Adam Senko

Príbeh o hľadaní Darov osudu

Kedysi dávno žil jeden chlapec menom Jano. Bol to mladý, nie príliš silný a ani zvlášť pohľadný mládenec, ktorý mal úplne obyčajný život. Chcel zažiť dobrodružstvo a chcel, aby si ho ľudia v dedine vážili...

Jedného dňa sa vybral Jano so svojím priateľom Ignácom okúpať sa k rybníku. Počas kúpania našiel Jano malú škatuľku od cigariet, v ktorej bol útržok mapy jeho rodnej dediny. Ten útržok bol len kúsok celku, takže Jano ani Ignác nevedeli, čo majú robiť. Vybrali sa teda na miesto, kde sa mapa končila. Tým miestom bola zbojníkova studňa prianí, ktorá sa nachádzala v úplnom prostriedku dediny. Keď tam prišli, začali sa obzerať a hľadali nápovedu, ktorá by im mohla pomôcť k nájdeniu ďalšieho útržku. Po zdĺhavom hľadaní to už začali vzdávať. Ignác bol už veľmi unavený, tak sa oprel o múr studne a zrazu si všimol kopu znakov smerujúcich na dno studne. Ani na moment neváhali a uviazali lano o hrubý kôl stojaci blízko studne. Zliezli na dno, vyzbrojení zopár sviečkami. Na dne studne boli staré dvere. Odhodlaní priatelia ich otvorili a za nimi našli kamenný stôl, na ktorom ležala stará kniha. Na nej bolo napísané „Dar osudu“. Jano začal čítať. V knihe sa písalo o žene, ktorá vlastnila legendárny dar osudu. Prešli veky a žena zostarla. Aby dar osudu nepadol do nesprávnych rúk, tak ho rozdelila na tri časti: zlatý dukát, strieborný štít a bronzový vlas. Babka ich rozdelila s myšlienkou, že ich nájde niekto s veľkým odhodlaním, s dobrým srdcom a hlavne s čistou dušou. Na konci knihy bola mapa, ktorá by ich mala zaviesť na miesta, kde sú ukryté dary osudu. A pod ňou bolo napísané: Na konci cesty nájdete odpovede na všetky otázky. Rýchlo sa vyšplhali von zo studne a ponáhľali sa pobaliť domov. Zobrali si chlieb, vajcia a vodu. O hodinu sa stretli a vydali sa za dobrodružstvom. Predpokladali, že zlatý dukát budú peniaze. Tak sa najprv vydali za nimi. Nachádzal sa na Hore svetla, ktorá bola vzdialená dva týždne cesty od ich dediny. Ich dobrodružstvo začalo. Počas cesty stretli neznámeho chlapca menom Boris. Ten im vyrozprával svoj príbeh, ako a prečo nemá priateľov. Ignác a Jano zistili, že Boris má veľmi dobré srdce, a tak mu aj oni vyrozprávali, kam cestujú a navrhli dobrosrdečnému chlapcovi, nech sa k nim pridá. Boris súhlasil. Ich trojčlenný tím pokračoval v ceste na Horu svetla. Pod dlhej dobe sa k nej dostali. Našli tam vchod do tmavej chodby.

Bolo zrejmé, že sa všetci boja, ale mali spoločný cieľ, ktorého sa nechceli vzdať. Chodba sa rozdvojovala, tak si museli zvoliť správnu cestu. Nakoniec sa dohodli, že pôjdu vpravo. Ďalej narazili na drevený most, za ktorým videli starú, machom obrastenú truhlicu. Most už bol trocha postarší a pri prechádzaní cezeň sa jedno zo štyroch lán uvoľnilo a most sa prudko naklonil. Boris z neho skoro spadol do hlbokej priepasti, ale jeho priatelia ho zachránili. Opatrne prešli na druhú stranu. Pomaly podišli pred truhlicu, v ktorej očakávali značný poklad. Po otvorení truhlice sa traja priatelia začali smiať, pretože namiesto peňazí tam bol malý pozlátený mešec. Ignác ho zobral a po chvíľke zistil, že je čarovný. Mešec nemal žiadne dno, bol akoby nekonečný a mohli doň čokoľvek uschovať. V truhlici bol ešte papier, na ktorom bolo napísané: Práve ste objavili prvý a najzákladnejší z darov osudu, Zlatý dukát. Môžete doň uschovať, čo len chcete, akéhokoľvek množstva, akýchkoľvek rozmerov. Naložte s týmto predmetom múdro. Nesmie padnúť do nesprávnych rúk. Jano, Ignác a Boris vytiahli z batohu knihu o daroch osudu, ktorú našli v studni prianí, a na mape začali hľadať druhý dar osudu Strieborný štít. Nachádzal sa tri dni cesty od Hory svetla. Miesto uskladnenia Strieborného štítu bolo oveľa nebezpečnejšie. Bola to sopka! Cestou tam našli v lese veľa bobúľ a jedla. Keď sa dostali k sopke, objavili schody, ktoré viedli na vrchol. Okolo bolo počuť tečenie žeravej lávy a bolo tam tiež veľmi teplo. Zbadali oltár, na ňom bolo niečo položené. Bol to Strieborný štít. Bol nádherný, celý strieborný a v jeho lesku sa ich tváre úplne odrážali. Bol k nemu priložený papier, na ktorom sa písalo: Gratulujem, získali ste druhý z darov osudu. Strieborný štít! Je zázračný. Môže sa sformovať na hocijakú veľkosť a nie je možné ho zničiť. Zaobchádzajte s ním múdro a opatrne. Priatelia začali znova študovať mapu a hľadať tretí a zároveň posledný z darov osudu. Nachádzal sa vzdialený päť dní od náleziska Strieborného štítu. Tým miestom bola Zátoka duší. Nevedeli, čo ich na poslednom mieste čaká, ale vedeli, že ak majú so sebou strieborný štít, tak sa im nič nemôže stať. Po piatich dňoch dlhej cesty dorazili k veľkému jazeru pokrytému hustou hmlou. Miestni ľudia hovorili, že Zátoka duší je presne v strede toho jazera, ale že sa odtiaľ ešte nikdy nikto nevrátil. Jano, Ignác a Boris sa na seba vystrašene pozerali, ale prešli už dlhú cestu a nechceli sa vzdať svojho cieľa. Veď boli už predsa tak blízko. Jano chytil Strieborný štít, roztočil ho a hodil do vody. Ten sa následne sformoval na loďku. Nasadli do nej a smerovali na miesto. Plavili sa asi tak dve hodiny a zrazu sa voda začala víriť. Silnejšie a silnejšie, až v poslednej chvíli sa voda rozžiarila a prestalo to. Vtom sa objavila žena, ktorá priateľom začala hovoriť: máte skutočné odhodlanie, dobré srdce a čistú dušu. Nikto sa z tohto miesta ešte nevrátil, lebo každý, kto tu prišiel, bol chamtivý, chcel zneužiť tretí dar osudu. Vy ste tu prišli s čistým úmyslom. Tu je vaša odmena, Bronzový vlas. Je to najsilnejší meč na svete. Ak má ten, čo ho vlastní, čistý úmysel, tak mu meč umožní preseknúť ba aj horu. Vidím, že sa už viac nemusím obávať, čo som tu zanechala. Dávajte na seba pozor a zostaňte takí, ako ste teraz. Jano, Ignác aj Boris boli veľmi prekvapení, keď doplávali na pevninu. Vybrali sa do rodnej dediny Jana a Ignáca a Boris išiel s nimi. Po troch týždňoch prišli domov. Rozdelili si tri dary osudu, ktoré počas spoločného dobrodružstva našli. Keďže mal Boris dobré srdce a nebol chamtivý, dostal Zlatý dukát. Ignác bol nebojácny a chcel ochrániť svojich priateľov, tak dostal Strieborný štít. A Jano? Jano dostal všetko, čo potreboval, aby bol dobrým človekom. Mal svojich dvoch verných kamarátov. A preto, že mal čistý úsudok a dobrú dušu, tak mu bol pridelený tretí dar osudu Bronzový vlas. A to, že dostali čarovné predmety, bola iba smietka z toho, čo získali. To najdôležitejšie bolo ich priateľstvo. Všetci traja boli odvážni, statoční a toto dobrodružstvo ich iba posilnilo. Ján, Ignác a Boris ostali nerozlučnými kamarátmi na večné veky. Vždy si navzájom pomáhali. A preto si buďte aj vy navzájom oporou a pomáhajte svojim dobrým kamarátom, pretože oni pre vás nakoniec urobia to isté.

Magdalena Szyja

Budoucnost tajemstvím

Jednou, nikdo neví kde, žila holka jménem Vanda. Měla normální rodinu, dva sourozence, dvojčata, a kočku Lindu. Měla ráda to, co všechny holky, měla stejné problémy a také spoustu kamarádek. Ale byla jedna věc, která ji od kamarádek odlišovala. Vanda se chtěla stát věštkyní, ale vůbec nevěděla, jak se k takovému věštění dostat. Jen tak pro legraci si vymýšlela budoucnost a některé věci se, k jejímu údivu a někdy i zděšení, vyplňovaly. A tak tento příběh začíná…

„Vandi," ozývalo se z okna „a nezapomeň nakrmit Lindu, pak ji zavezeme k doktorovi, ano?"

„Ale jo, mami, vždyť ona by u mě hladem nezemřela. Ale nevím, jestli je to dobrý nápad, nevidím to dobře."

„Že ty si s tou budoucností nedáš pokoj," ozval se hrubší hlas „co si to jen namlouváš!"

„Ale nemluvím jen o Lindě, mluvím i o nás!" Vandin výkřik byl silný: „Stane se něco, co nás navždy rozbije!"

„Víš co, běž už radši a nemluv, jo?" z okna vykoukla maminčina hlava „a už si nikdy nehraj na věštkyni, domluveno? Pouze tehdy, když toto všechno bude pravda, to budeš moci zkusit znovu. A teď už běž. Pa."

A Vanda odešla. Netušila, že ji něco sleduje. Měla takový pocit, ale dnes se rozhodla neotáčet. Alespoň jednou. Ve škole bylo fajn. Po škole Vanda nakrmila Lindu a už ji vezou k doktorovi. V ordinaci nejsou dlouho, veterinář je hned vezme a požádá, aby šli ven a počkali tam. A rodina šla.

Uplynula hodina, táta jel pro zbylé děti do školky. A Vanda se začala nudit. A najednou uviděla něco podivného za domem. Byla zvědavá, tak se tam šla podívat. Listí. „Kvůli tomu jsem musela lhát mamce?" pomyslela si. Ale něco v ní jí kázalo jít a podívat se pod listí. Podívala se. Nějaký kus kamenné zdi s tajemným nápisem. Podívala se na nápis. Stálo tam: ƧƷFȯЂ Ā Ą̈ ९///

Co to znamená? A proč je ten nápis tady? Odkryla další kus. Dřevo. Klády svázané dohromady. To budou určitě dveře. Odkryla všechny klády. Nemýlila se. „To budou určitě dveře do nějakého tajného hradu," pomyslela si. Ale přece, kde by ten hrad byl? Je zapuštěný do země a postavený naležato? Vanda se rozhodla prozkoumat toto tajemství. Otevřela dveře. Zaskřípaly. Dychtivě nahlédla dovnitř. Schody. Velké, osvětlené mnoha pochodněmi, vedly někam dolů. Vanda na ně vešla. Dveře se s rachotem zavřely. Dup, dup, dup, cup, cup, cup a bác! Vanda spadla a skutálela se až dolů. Chodba. „Nečekané," pomyslela si a vydala se chodbou doprava. Míjela pochodně za pochodněmi, nic jiného tam nebylo. Až najednou – DVEŘE. Ale ne ledajaké. Byly zdobné, jako do nějaké komnaty. Se zvědavostí nakoukla dovnitř. A málem vykřikla. Sedělo tam asi 12 stařenek, všechny měly křišťálové koule a ČAROVALY! No, spíš věštily. Vanda vešla dovnitř, aniž by se za ní některá z žen ohlédla. Jedna z nich, ta, co seděla na trůně, pronesla: „Vítám tě ve věšteckém hradu, Vando." Vanda se zarazila. „Neboj se, my ti neublížíme, my tě chceme naučit poznávat budoucnost, jak už léta toužíš. Rok zde budeš a pak se můžeš vydat do světa, ale o nás nikomu nebudeš smět říci, ano?"

„A-a-a-ano." vykoktala Vanda. „Souhlasím."

A tak se Vanda stala věšteckou učednicí. Učila se dobře. A mezitím v její rodině panoval zmatek. Tak jak řekla. Rodiče se rozvedli, dvojčata se pohádala tak, že už spolu nemluvila, stejně jako rodičové. A tak uplynul rok a Vanda se vrátila z tajného hradu. Naučila se mnoho. A mnoho zkušeností mohla ještě získat. Na rozloučenou jí věštkyně-královna, tedy ta, co sedí na trůnu, řekla: „Pamatuj na naše heslo: Budoucnost tajemstvím. Nikdy není jisté, zda to, co vidíš, je správné. Může se všechno ještě pomíchat. Je to napsáno i u vstupu do našeho hradu. My si také nejsme úplně jisté tím, co vidíme. Pamatuj na to. A sbohem."

„To znamená, že ten nápis na dveřích… A v jakém je to jazyce?“

„Je to starý a dávno zapomenutý jazyk, umíme jej pouze my, strážkyně hradu. Chceš-li se ho naučit, zůstaň ještě rok.“

„Ne, děkuji, má rodina mě bude hledat. A potřebovat.“ Vanda naposledy objala královnu. „Sbohem.“

Jakmile se otočila, vše zmizelo. Přišla domů. Máma a její bratr. Hledala tátu a sestru, ale ti tam nikde nebyli. „Vando, tady jsi!“ maminka se vrhla na Vandu. „Kde jsi byla, celou dobu jsme tě hledali! Ach, to jsem ráda, že jsi zpátky, měla jsem o tebe takový strach!“

„Celou dobu jsem se učila věštit,“ odpověděla klidně Vanda. „Ale, kde je otec a Kája?“

„Odešli. Ale jsme tak rádi, že ses vrátila! Zavezu tě k nim, aby tě viděli, ano?“

A tak jeli. Vanda zase dala všechny dohromady a od té doby to je zase šťastná rodinka. A co věštění? Vanda uznala, že už jí přineslo hodně malérů. A také ji znepokojovalo pradávné heslo. Tak radši věštění navždy nechala.

Klára Klimšová

Hrad Nářků

Hrad Nářků ležel v naprostém tichu. Evana ležela v posteli a spala. Bydlela v hradě Nářků se svojí tetou, známou čarodějnicí v celém údolí smutku. Hrad Nářků byl pojmenován díky své temné minulosti a starodávné mučírně. Ozvalo se tiché zaškrábání. Evana otevřela oči. Myslela si, že jen uschlá větev stromu zaškrábala na stěnu hradu. Otočila se na bok a chystala se odplout do světa snů. Další zaškrábání. Takové naléhavější. A hlasitější. Evana se to snažila nevnímat. Zaškrábání se ozvalo znovu. Mladá věštkyně se posadila na postel a čekala, kdy se zvuk ozve znovu. Škrábání se ozvalo u dveří. Evana škrtla sirkou, kterou měla vždy na stole. Maličký plamínek ozářil kamenný pokojík s mahagonovým stolem a postelí, kde seděla Evana. Zapálila svíčku a vydala se ke dveřím. Škrábání se neustále znásobovalo. Rozhlédla se po pokoji. Její oči pátraly po její kočce. Nikde nebyla. Nahlédla pod postel. Nemohla ji najít. Určitě je to ona, kdo škrábe na dveře! Problesklo jí hlavou. Vzala za studenou železnou kliku a otevřela dveře. Mourovatá kočka seděla před dveřmi a koukala se na ni. Někdy bylo přímo děsivé, že věděla, kde bude a koukala se přímo na ni. Když jí kočka zahlédla, zasyčela a utekla do chodby. Evana se chvíli rozmýšlela, jestli se ji má vydat hledat. Hrad Nářků měl mnoho neprozkoumaných chodeb a místností, z nichž některé neznala ani sama Evanina teta. Kočka pro Evanu byla věrnou společnicí v době, kdy neměla co dělat, a ona jí nehodlala ztratit v chodbách hradu. Zavřela za sebou dveře a šla za kočkou. Chodba byla velká s vysokým stropem a obrazy s mrtvými příbuznými. V chodbách se Evana vždycky cítila tak malá. Kočka zahnula do další chodby. Evana přidala do kroku. Nohy měla bosé a tak jí kamenná podlaha studila. Chodbou se ozývaly její kroky. Stíny se plazily po stěnách a po stropě, když procházela chodbou. Chvíli jí připadaly jako živé. Evana pospíchala chodbou. Kočka byla daleko před ní a částečná tma jí poskytovala neviditelnost. Rozběhla se. Její bílá noční košile za ní vlála jako vlajka. Chvíli se jí zdálo, že slyší i jiné kroky. Zastavila se. Kočka utekla do další chodby. Slyšela jen svůj dech. Otočila se. Světlo svíčky kolem ní utvořilo malý kruh, ale dál do chodby už neviděla. Divoce oddychovala a snažila se uklidnit. Po chvíli usoudila, že se jí to jen zdálo a vydala se hledat kočku. Pomalu šla a špicovala uši, jestli něco neuslyší. „Jsi věštkyně! Jestli se něco špatného stane, ty to ucítíš předem!“ Napomenula se šeptem. Teď se začala bát. Uvažovala, jestli se nemá vydat do pokoje. Nebo probudit tetu. Nebo snad odejít pryč do nějakého pokoje. Zastavila se. Slyšela dech… ale ne její. Divoce se otočila, až jí zrzavé vlasy odlétly

na druhé rameno. Sípavý dech se k ní přiblížil. Vykřikla a začala utíkat. Tentokrát se chodbou nenesl zvuk jejích bosých nohou, ale i těžkých bot. Utíkala a snažila se setřást pronásledovatele. Vrazila nechtíc do staré vázy, která se zřítila na zem. Přitom upustila svíčku a chodba se ponořila do tmy. Utekla ještě pár metrů a vběhla do prvních dveří, na které narazila. Zavřela za sebou dveře. Byla v kumbálu na košťata. Ztěžka oddechovala a ruce se jí třásly. Těžké kroky se přibližovaly ke dveřím. Srdce jí divoce tlouklo. Kroky ustaly. Evana odhadovala, že ten někdo je přímo před dveřmi. Zadržela dech. Nastalo ticho… Kroky se váhavě vydaly pryč. Místo toho se ozval nový zvuk. Původní těžké kroky se oddalovaly a pleskavý zvuk se přibližoval. Někdo rozrazil dveře. Její teta s půlměsíčkovými brýlemi se na ní koukala. „Pojď dítě.“ Odcházely pryč, zatímco se rozlehly další kroky. Těžké kroky.

Eliška Byrtusová

Tajemná chodba

Žila kdysi usměvavá princezna. Jednoho dne věštkyně pronesla: „Princezna najde v hradní chodbě smrt.“ Rodiče princezny se zalekli a poslali stráže hlídat princeznu. Hlídali ve dne i v noci, neustále. Princeznu to otravovalo a zmizela jim z očí. Princezna se v noci potulovala, navštěvovala svoje oblíbené místo, hradní knihovnu. Šla tiše a na knize „Černé kotě“ seděla černá kočka s fialovými fleky. Koukala se po princezně svými zelenými očky. Kočka seskočila, a tak otevřela temnou chodbu. Princezna byla nebojácná a šla za kočkou. Ta zamňoukala a chodba se zavřela. Princezna se lekla a utíkala na druhý konec chodby, kde uviděla pokoj, ve kterém seděla kočka s hrůzostrašnou věštkyní. Věštkyně promluvila: „Čekala jsem na tebe.“ Princezna couvla. Věštkyně jí podala jablko a důvěřivá princezna ho snědla. Na to zemřela, nikdo nikdy se nedozvěděl, že jablko bylo otrávené a nikdo princeznu nenašel. Kletba se vyplnila a tajemná chodba i s věštkyní zmizela.

* * *

Súťaž Päť slov/Pět slov je súčasťou mikroprojektu Kultúra nás spája. Tento mikroprojekt je spolufinancovaný Európskou úniou, z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom.

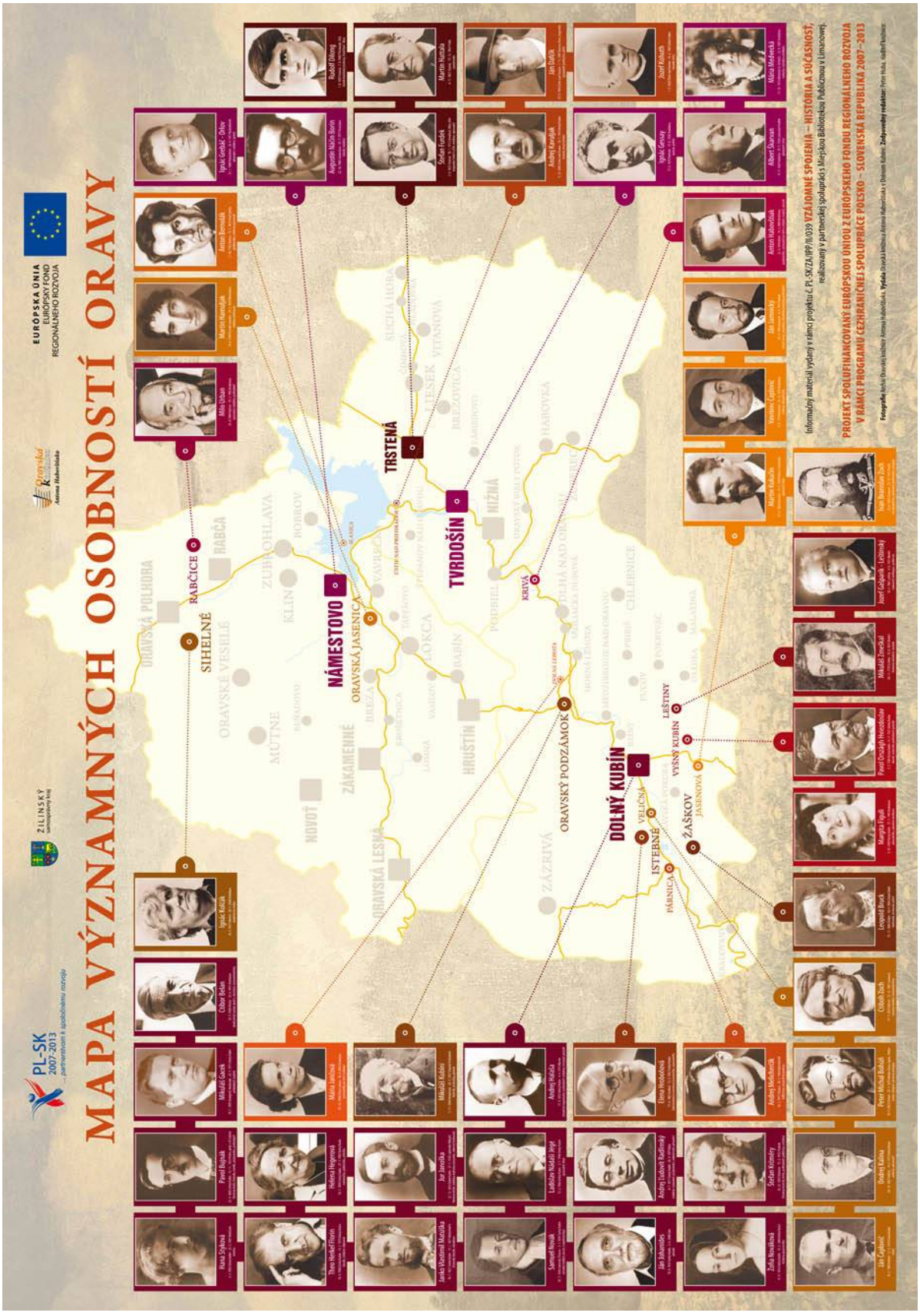
MAPA VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ ORAVY
PL-SK 2007-2013
partnerstvom k spoločnému rozvoju
ŽILINSKÝ samosprávny kraj
Oravská knižnica Astonia Malacodiensis
EURÓPSKA ÚNIA EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA
ORAVSKÁ POLHORA
RABČICE
SIHELNÉ
RABČA
ZUBROHLAVA
KLIN
BOBROV
ORAVSKÉ VESELÉ
MUTNE
NOVOT
ZÁKAMENNÉ
ORAVSKÁ LESNÁ
NÁMESTOVO
ORAVSKÁ JASENICA
BREZA
LOKCA
BÁBIN
HRUŠTIN
TRSTENÁ
TVRDOŠÍN
NIŽNÁ
TESÁR
VITÁNOVÁ
BREZOVICA
HAROVKA
KRIVÁ
ORAVSKÝ PODZÁMOK
DOLNÝ KUBÍN
VELIČNÁ
ISTEBNÉ
PÁRNICA
ŽÁŠKOV
JASENOVÁ
VYSNÝ KUBÍN
LEŠTINY
ZÁZRIVÁ
Informačný materiál vydaný v rámci projektu č. PL.SK/ZA/PP/II/039 VZÁJOMNÉ SPOJENIA – HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ, realizovaný v partnerskej spolupráci s Mestskou Knižnicou Publicznou v Limanowej.
PROJEKT SPOLUFINANCOVANÝ EURÓPSKOU UNIOU Z EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA V RÁMCI PROGRAMU CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE POĽSKO – SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2007–2013
Fotografie: Archív Oravskej knižnice, Astonia Malacodiensis, Archív Oravskej knižnice a Ľubomír Kubáni. Vydala Oravská knižnica Astonia Malacodiensis a Ľubomír Kubáni. Zodpovedný redaktor: Peter Kráľ, Kubáni Ľubomír.